

FOAIA POPORULUI

Prețul Abonamentului:
Pe un an . . . . . 2 fl.
Pe o jumătate de an . . . . . 1 „
Abonamentele se fac la Institutul Tipografic în Sibiu
și la toate birourile filiale de abonament.

Apare în fiecare *Duminică*

INSERATE
se primesc în biroul administrației (strada
Măcelarilor nr. 21).
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.,
a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Procesul Românilor.

Românii din Ardeal și Țeara-Ungurească sînt dați în judecată.

Poporul, care în atâtea rînduri s'a arătat stîlp tare al Tronului și întotdeauna credincios patriei, este pârît că a ațîțat la ură, s'a făcut vînzător.

Ear' aceste păcate grele le-am fi sê-vîrșit prin Memorandul dus, tocmai acum s'a împlinit anul, la Viena.

Și cine sînt pîrîtorii? Sînt *Ungurii*, care la 1848 au ridicat arma în contra *Împăratului* și doi ani de zile au scaldat țeara în sânge, au învîluit-o în flacără și jale. Ei, care pînă la 1867, va sê zică pe vremuri, cînd noi ne luptam la *Lissa*, *Custoza*, *Novara*, *Königgrätz* și alte locuri, au lucrat pe mîna dușmanilor Tronului și ai patriei.

Câtă nerușinare! Cu atît mai mare, cu cît se face în numele *dreptății*.

De cînd e lumea, totdeauna au fost stăpîni și stăpîniți, apăsători vicleni și sclavi răbdători.

Omenimea a făcut însê revoluții mari, ca cea din 1793 în Franția, a jertfit milioane de vieți, ca la 1848, pentru-ca sê pună odată capăt *sclăviei, iobăgiei*.

Noi Românii am jertfit indestul și noi, pentru-ca sê avem drept a trăi liberi.

Horia, *Cloșca* și *Crișan* la 1784 au fost frînți în roată, pentru-că *spuseseră durerile poporului întreg*. La 1848 mii de oșteni români au în-

grășat cu trupul lor sumi pămîntul sfînt al patriei, luptându-se pentru drepturile poporului întreg.

Jertfele acestea e-au făcut toate popoarele de altfel.

Ceea-ce se întîrplă însê acum în patria noastră, nu se mai pomeneste nicăiri.

Nu e destul în această vreme de libertate și lumină a popoarelor frunțași de ai noștri cu stat și stau cu anii în temniță neagră, dar' pentru a pune vîrf la toate și abdării amenești margini, *stăpînire ungurească a pornit acum proces* i contra *întreg comitetului partidului național român*.

Dar' ast' comitet este însuși poporul româ din Ardeal și Ungaria, e mîndria noastră, căci îl alcătuiesc frunțașii neami noștru romînesc.

Istoriile arată, că în decursul vremurilor s'ai întîmplat ca dintr'o națiune sê fi lați în judecată și osândiți la temniță și moarte mai mulți bărbați deodată. a întîmplat ca prin foc și sabie o ține sê stărpească pe alta.

Ca fie însê cu puțință a se da în judec o națiune întreagă de cătră o altă ține a aceluiasi stat, așa ceva pare a poveste.

Ștuși în statul nostru lucrul se adevêr.

tru-că nu cei douăzeci-și-cinci membrii comitetului național sînt trași în jută prin faptul că numai ei vor

fi duși înaintea juraților, *ci poporul român întreg, pentru-că poporul român a ales pe membrii conferenței naționale, ear' prin ducerea Memorandului la Viena comitetul, ales de conferență, a îndeplinit o însărcinare tot numai dela conferență primită, deci dela întreg poporul român. În Memorand se cuprind nu numai părerile, dorințele și durerile comitetului și celor trei sute Români care au fost la Viena, ci într'însul se cuprind părerile, dorințele și durerile tuturor Românilor din Ardeal și Țeara-Ungurească.*

Înțelegem că pe Unguri 'i-a durut Memorandul. Ei au fost desgoliți în fața lumii întregi, înaintea cărei se lăudau într'una că sînt buni și drepti.

Ei s'au rîsbunat însê. Au dărîmat casa din *Turda* a iubitului nostru president *Dr. Ioan Rațiu*. Au dărîmat case și au dat navală peste Români la *Șimleu* și *Arad*. Au băgat în temniță pe *Dr. Vasile Lucaciu*, aprigul preot al românismului, și tot d'atunci au mai osândit și pe „*Tribuna*“. Nu li-a fost destul?!

Așa se vede.

Voiau și vor încă sê dovedească un lucru: că *Memorandul și întreaga noastră mișcare d'atunci încoace nu este a Românilor toți, ci numai a câtoroa dintre Români*.

Potrivnicii noștri nu se sfiesc a tăgădui chiar soarele de pe cer.

Fac însê cea din urmă încercare.

FOIȚĂ.

Dări de seamă.

XII.

Biblioteca poporală a „Tribunei“.

Sîntem în preajma examenelor dela școalele noastre satești. Pe unele locuri se vor fi și început.

Domnii învățatori vor fi știind intrucât și pînă la ce măsură e iertat, ca la sfîrșitul anului, cu prilejul examenului, sê se împartă între băieți și anumite premii.

În „*Pedagogia*“ de *I. Popescu*, pînă acum cea mai bună carte a noastră de acest fel, aflăm, că mai ales la *începutul dezvoltării morale a elevului*, (adecă pînă băieții sînt de tot nepricepători) nu pot fi îndemnați spre bine numai prin îndrumarea de a-și căuta mulțumirea în conștiența datoriei împlinite: drept aceea *ei trebuiesc îmbărbătați prin anumite rîsplătiri cumpătate*. Ceva mai jos apoi (p. 308.) se vorbește chiar de o „*influență*“

pedacă“ a acestor rîsplătiri, dând cuvenite îndrumări, că anume, sê nu-'i făgăduiești înaintea băiat că o sê-'l premiezi, ci sê-'l lașifacă de sine binele, așa ca premiarea de tîrziu sê le pară tuturor foarte vrednică o urmare firească, și altele, și altele— noi voim numai sê ajungem la vorba, *căvr și pedagogia mai nouă iartă premiile școlariilor*, cu anumite hotare puse, ca mijloc ce-'i face sê simtă mai multă mire sufletescă, și ca pe o împintinare cei mai slăbuți ori leneși, ca sê învețe, făcîndu-se pe viitor vrednici de cîntea și premiiași.

Urmează sê ne întrebăm, că ce anume ai bine sê împărțim școlariilor ca premii: cărți, bani, ori-ce? Același învățat *I. Popescu* în cartea pomenită ne spune, că la fi de tot mici, sînt a se alege spre împîrțire lucruri ce sê le slujească mai ales ca *încurajări*. Cu cît însê înaintează în etate, și în urmare în dezvoltarea spirituală, școlarii fie premiași mai ales cu cărți potrivite *perii lor*...

Oare de ce? De ce nu cu mîncări și cu bani? Pentru-că cu mîncarea băiatul și-a îndulcit odată gura și stomacul, și banul îl cheltue atunci de loc, și mai tîrziu uită de tot de ele. Pentru aceea și sînt oprite de pedagogie acest fel de premieri. Pe cînd o cărticică bună dărîuită lui, elevul o ține la sine vreme îndelungată, poate vieța întreagă, și de câte-ori o vede, totdeauna cu drag își aduce aminte de ziua în care a primit-o, ear' din cele scrise în ea, el își îndulcește, nu gura, ca cu mîncarea, ci sufletul, mintea.

Știind acum, că premiile, între anumite margini, sînt iertate, și știind că cele mai potrivite sînt premiile făcute în cărticele, — ne luăm voe a atrage luarea aminte a învățătorilor noștri și a poporenilor cu dare de mînaș, asupra „*bibliotecii populare a Tribunei*“, care cuprinde un frumos număr de cărticele de tot ieftine și potrivite a se împărți ca premii între băieții școalei. Și pe lîngă că sînt ieftine, cărticelele sînt și foarte bune. Așa spre pildă:

Dovedindu-li-se încă odată, că întreg poporul român suferă ca sub o stăpânire păgână, ce ar mai pute ei oare nascocî pentru a *tăgădui* acest adevăr, căci de *ascuns* nici vorbă: adevărul nici acum nu este ascuns, îl vede, îl știe lumea întreagă.

Și făcuți să *recunoască* acest adevăr, ar mai ști oare înaintea lumii și a lui Dumnezeu să aducă ceva împotriva desrobirii naționalităților ce gem azi sub jugul greu?!

Rîndul pe noi a căzut se-și silim cei dintâiu să se închine adevărului.

Bărbați să fim deci și Români adevărați! Sîntem în fața nu a unei grele încercări numai, dar' sîntem purtătorii de cuvînt ai năpăstuiților în fața celor-ce prin silă vor să stăpânească.

Sus se avem inimile și brațele venjoase!

Numai așa lumina va străbate prin întunerecul gros și adevărul va lua putere asupra nelegiuirilor. Răul ce ne bîntue, ca prin farmec are să peară atunci și *peste oameni legea are să domnească*, ear' nu cei plini de prihană.

Românii din Ardeal și Țeara-Ungurească sînt dați în judecată.

Românii, care cu sudoarea feții lor și cu jertfă de sânge susțin acest stat, se arete acum, că sînt bărbați și nimeni mai mult n'are nici se-și batjocorească, nici se-și calce, *ci drepturile toate au se-și-le câștige.*

Ear' fără de acestea vieța e moarte.
E de ales între: vieța și moarte.

Ascultarea celor dați în judecată.

Despre ascultarea membrilor comitetului național dați în judecată, „**Tribuna**“ aduce următoarele amănunte:

Vineri după amiază s'a înfățișat înaintea judelei de instrucție *Gödri Sándor*, dl **Eugen Brote**, membru în comitetul central al partidului și proprietarul „Institutului Tipografic“. Fără multă întro-

ducere judele de instrucție i-a pus drept continuare a cercetării contra d-sale, ce se întinde în șir neîntrerupt dela 8 Octombrie 1892 următoarea *întrebare*:

După-ce d-ta ai luat parte la ședința din 20 și 21 Ianuarie 1892, în care s'a elaborat Memorandul, după-ce d-ta ai recunoscut în nărturisirile d-tale de mai înainte că primești răspunderea pentru Memorand, după-ce acest Memorand s'a tipărit în tipografia d-tale, recunoști că ai săvîrșit crima circumscrisă în §§. 171 și 173 ai codicelui penal?

DI Brote răspuns: Nu știu ce cuprind §§-ii citați, dar' nu recunosc a fi săvîrșit vre-o crimă. În adunarea cea mare din 20 și 21 Ianuarie 1892 nu s'a elaborat Memorandul, ci s'a hotărît numai elaborarea și așternerea lui. Elaborarea și așternerea Memorandului a fost încredințată unui comitet anume ales spre acest scop. Acesta — precum am mai spus — în ședințele sale din 25 și 26 Martie 1892 a stabilit textul definitiv al Memorandului, redactat de mai înainte. Deși eu la aceste două ședine am fost împedat să iau parte, totși *primesc răspunderea pentru Memorand*. — Precum am mai spus într'atâtea înduri repet și acum, că pe când s'a tipărit Memorandul, tipografia „Institutului Tipografic“ nu era încă proprietatea mea, ci unei societăți pe acțiuni. De altcui ca proprietar al tipografiei nici nu m'amt îndatorat a primi vre-o răspundere pentru tipăriturile ce se fac acolo, după-ce sînt înstituiți anume bărbați care conduc lucrările tipografice și prime și răspunderea pentru tipăriturile ce se de sub mîna lor.

A doua întrebare: Corînd §-lui 2 al legii de presă edițiunile ranceze și italienești ale Memorandului?

Răspuns: Nu știu. D-rastră ați confiscat toate exemplarele ce s'au aflat în magazinul tipografiei, prin urmare ve puteți convinge dacă corînd sau nu.

„*Pădureanca*“ dlui *Ioan Slavici*, (nr. 1 din bibliotecă) este o prea frumoasă novelă, scrisă în limbă ușoară, populară, și povestindu-ne întâmplări din viața țerănească. Dacă ai citit-o, multă vreme, ani întregi, îți rămîne gândul legat de chipul frumoasei Simina, figura cea mai dragă a novelei. Îți petreci foarte folositor timpul citind această broșură. Vorbă scurtă: Cartea e de noi, de cei dela țeară, și vrednică de a o ave.

Din scrierile dlui *George Coșbuc*, celui mai bun poet al nostru de azi, aflăm în „biblioteca „**Tribunei**“ cinci fășcioare. „*Blăstăm de mamă*“ (nr. 13) și „*Draga mamei*“ (nr. 25) sînt două balade populare de o mare frumusețe, scrise în versuri scurte; și care pot fi cetite de ori-ce băiețel de școală, cu ușoară înțelegere. „*Pe pământul Turcului*“ (nr. 17) e o povestire hazlie, glumeață, care ne spune că: „Nu era în sat nevastă ca frumoasă Veronica, „*Tineră și vorbăreață, silitoare ca furnica*“, dar' apoi nici n'a mai pățit altă nevastă, ce-a pățit Veronica, după-ce i-se aprinsese căl-

călele de dragoste pentru un flăcău din sat străin. I-a eșit scrintită de tot șocul. Povestirea face multă veselie. — „*Făcraia lui din Cetini*“ e o poveste luată din popor și pusă de d-sa în versuri, cu mîna de meștru. Dacă ai auzi această poveste din rîul unui om din sat, și în proză, abia ai pute să ascuți, atîta e de simplă și cunoscută dar' scrisă de Coșbuc în versuri, o cetești drag și mulțumire. Ear' cea mai frumoasă este povestea „*Fulger*“ isbutită cu mult mîncare și mai desvîrșită ca cea lîntăiu. În un domn învățător n'ar trebui să uite a se în mîinile școlărilor aceste fășcioare, care pe laolaltă costă 32 cr., până când vor pute fi fericiți a ave toate lucrările lui Coșbuc pe mesele noastre. Dacă numai puține copii are cineva să împartă, apoi să împartă și ea.

Minunat de potrivite pentru același scop sînt „*Făcraii și jocuri de copii*“, adunate de *Petre Ispirescu*, marele povestitor de care s'au vorbit în alte rînduri. Acî avem adunate un loc și frumos descrise, aproape toate

Prin acestea s'a sfîrșit ascultarea.

Sămbătă dimineața s'a înfățișat înaintea aceluiași jude dl **Dr. Ioan Rațiu**, președintele partidului român. Judele de instrucție împărtășește dlui Dr. Rațiu că procuratura-supremă din Cluj îl acuză că ar fi comis crima circumscrisă în §. 171 și 173 al codicelui penal prin compunerea, tipărirea și răspîndirea Memorandului. Dl Dr. Rațiu pretinde să fie ascultat conform legii *în limba românească* și procesul verbal să fie compus tot în limba românească. Judele spune că nu știe românește și nu ascultă cererea dlui Dr. Rațiu.

Întrebarea întâiu: Cine a făcut Memorandul?

Răspuns: Comitetul însărcinat anume spre acest scop de conferința națională a reprezentanților tuturor alegătorilor români din Ungaria și Transilvania.

Întrebarea a 2-a: Cine a dispus tipărirea și răspîndirea lui.

Răspuns: Deși eu n'am luat parte la ședințele din 25 și 26 Martie, fiind bolnav, totuși știu că același comitet a dispus tipărirea și răspîndirea lui. *Primesc cu toate acestea răspunderea pentru cuprinsul lui după-ce l-am și scris.*

Întrebarea a 3-a: Ai conlucrat d-ta la răspîndirea lui alături cu personalul tipografiei?

Răspuns: Nu.

Întrebarea a 4-a: Recunoști că ai săvîrșit crima circumscrisă în §. 171, 173 c. p.?

Răspuns: §§-ii citați nu se pot aplica la cuprinsul Memorandului, fiindcă nicăiri nu se face aceea ce §§-ii numiți califică drept crimă. În Memorand se dă expresiune plîngerilor Românilor, și dacă se cer drepturi și schimbarea sistemului de guvernare, aceasta se cere ca să se facă pe cale *legală* dela Capul statului. Dacă aceasta ar fi o crimă, atunci toate partidele politice care combat în mod *legal*

curile obișnuite între copiii *de peste tot locul*. Jocurile sînt și ele de oare-care însemnătate pentru copii, în decursul lor trebuind ei să alerge, să se miște, prin ce își întăresc corpul și-l ajută în dezvoltarea sa; apoi trebuind să cugete, să iscodească fel și fel de apucături, prin ce își agerească mintea, — dar' pe multe locuri copii știu puține jocuri și foarte simple. Din cartea aceasta vor pute însă învăța multe și frumoase. Cea mai plăcută bucurie li-o faci băieților, dându-le în mîna astfel de cărți.

De asemeni foarte bună e fășcioara „*Din bătrîni*“, care cuprinde ghicitori, întrebări și răspunsuri, apoi frămîntări de limbă, adunate de dl *Grigore Sima lui Ioan* (nr. 16), din care copiii vor învăța multe lucruri plăcute lor.

De preț mai e și cîrticica numită „*Colăcărul*“ de *Benedict Viciu* (nr. 8), care cuprinde obiceiuri de ale țeranului român la nuntă, și în care sînt oglindate, adecă puse pe hîrtie multe din acele obiceiuri.

sistemele de guvernare ar comite zilnic crime, și toate schimbările ce s'au introdus de atâtea sute de ani încoace în împărăția noastră s'ar fi făcut prin comitere de crime.

Dl Dr. Rațiu își arată vederile mai pe larg asupra acestui punct citând mai multe pasaje din Memorand.

Judele încheiând procesul verbal invită pe dl Dr. Rațiu să-l iscălească. Dl Rațiu nu vre-a să subscrie din motiv că procesul nu e compus în limba sa maternă precum cere legea și nu recunoaște cele scrise în procesul verbal drept mărturisiri ale sale.

Pe la 10 oare dimineața s'a prezentat dl **Demetriu Comșa**, profesor și membru în comitet. După stabilirea naționalului domnul Comșa cere să fie ascultat în limba română și procesul verbal să fie compus în aceeași limbă. Judele declară că cererea întâia o ascultă, dar' nu și pe a doua.

Sâmbătă la amezzi a fost domnul **Nicolae Cristea**, ear' după amezzi dl **Septimiu Albini** înaintea judeului de instrucție.

Dl **N. Cristea** la întrebarea, dacă a luat parte la conferința din 21 și 22 Ianuarie 1892 răspunde, că a luat parte. La întrebarea dacă este membru al comitetului național și dacă a luat parte la ședința din 25 Martie 1892 răspunde că este membru și la acea ședință a luat parte. La întrebarea dacă a conlucrat la facerea Memorandului, răspunde că a conlucrat. La întrebarea dacă a contribuit la răspândirea Memorandului, răspunde că după-ce s'a statorit textul, comitetul a conlus așternerea Memorandului la înaltul Tron și tipărirea lui în trei limbi la care conlus se înțelege și dînsul a luat parte. La întrebarea că primește responsabilitatea Memorandului, răspunde că o primește.

Protocolul, cu provocare la legea de naționalități, fiindcă nu este scris în limba română, nu-l subscrie.

Am vorbit de aceste cărticel pentru aceea mai deosebit, că am dori, ca acei învățător, cărori nu le dă mână să împartă multe premii între școleri, — între puținele ce le vor împărți, să fie mai ales aceste cărticel; ear' cei-ce vor împărți mai multe, între multele d-lor, de asemeni să aibă loc negreșit, cele înșirate până aci. Ear' pe lângă acestea în prima linie să-și îndrepte luarea aminte asupra frumosului șir de povești populare scurte și ieftine, cu prețuri dela 3 până la 10 cruceri, și care pot fi și ele date cu folos în mâinile școlarilor, căci sînt tocmăi potrivite minții lor iubitoare de întâmplări cu smei, cu bălauri, cu zine și alte lucruri de ale închipuirii; ear' fiindcă lor le plac, ei le cetesc bucuroși, dezvoltându-și mintea și deprinzându-se în cetit pe vremea cât nu sînt la școală. Dintre poveștile acestea recomandăm mai ales pe cele de sub numerii bibliotecii: 2, 3, 4, 5, 7, 9, 10, 11, 12, 15, 18, 19, 22, 28, 30, 31 și 32, toate ieftine și bune. Cele de sub numerii neatînși nici mai sus, nici aci, nu le recomandăm pentru premii școlare, fiind

Dl **Septimiu Albini** a fost ascultat după amezzi între oarele 3—4. D-sa înainte de a-și începe depunerile a declarat că fiind Român pretinde să se iee protocol de ascultare românește, căci altcum nu îl va subscrie. Această declarație s'a luat la protocol. Pe urmă a depus în același chip ca mai sus că a luat parte atât la conferința națională din 20—21 Ianuarie 1892, unde a votat pentru așternerea Memorandului, cât și la ședința din 25—26 Martie a comitetului central, care a hotărît unanim prezentarea și tipărirea Memorandului, al cărui text definitiv asemenea a fost stabilit, cu concursul seu, în ședința aceasta. Pin urmă primește răspunderea atât pentru publicarea cât și pentru răspândirea Memorandului, deși el personal nu l-a distribuit.

La întrebarea că recunoaște a fi comis crima cuprinsă în §§-ii 171 și 173 codului penal, răspunde că această nu o recunoaște, căci comitetul prin Memorand a executat un conlus unanim al conferinței reprezentanților alegătorilor români și în același timp s'a folosit de dreptul de petiționare, dezvoltând în formă de petiție către *Maiestatea Sa* pretensiunile și gravaminele cuprinse în *programul politic al partidului național român*. Toate acestea nu pot constitui nici un fel de crimă sau delict.

Dl **Rubin Pațita**, avocat în Alba-Iulia și membru în comitet, ne vestește că a fost citat înaintea judeului de instrucție de acolo, pe a doua zi de Rusalii.

Dl **Patriciu Barbu**, avocat în Reghin, a fost și d-sa citat la judele de instrucție. „Tribuna“ dela 31 Maiu n. publică în privința aceasta o scrisoare a dlui Barbu, din care reese dragostea caldă ce d-sa are pentru cauza poporului român.

Despre ascultarea dlui *Iuliu Coroianu* se scrie:

Cluj, 30 Maiu n. Ieri a doua zi de Rusalii a fost chemat domnul **Iuliu Coroianu**, membru în comitetul național,

la judele-instructor Bodor, ca acusat în cauza *Memorandului dus la Maiestatea Sa*. Dl *Coroianu* a cerut să fie ascultat românește și procesul verbal să fie condus în limba română. Judele-instructor nu ascultă această cerere dreaptă la ce domnul *Coroianu* pretinde hotărîre în scris. În contra acesteia face apel și până la resolvarea acestui apel deneagă hotărît de a da ceva răspuns la întrebările judeului.

S'au făcut de rîs.

E aproape un an, de când Ungurii au tot făcut sgomot în jurul desvélirii statuei ce au ridicat la Buda în aducerea aminte a honvezilor căzuți la 21 Maiu 1849 cu privilegiul luării cetății Buda, stăpînită până atunci de generalul împărătesc *Hentzi*.

Era vorba ca statua turnată din bronz să se desvèlească la 2 Noemvrie anul trecut, ear' generalul comandant al armatei împărătești din Budapesta, prințul *Lobkovitz*, să pună și el o cunună pe statuă. În schimb honvezii să se ducă și ei să încununeze statua lui *Hentzi*, ridicată de Împăratul încă din 1852, tot la Buda.

Partidele opoziționale ungurești au strigat și sberat însă, zicînd că ar fi un scandal ca honvezii să pună cunună pe staua unui general austriac. Lucrul acesta a supărat rău pe *Împăratul*, care astfel n'a mai îngăduit ca prințul *Lobkovitz* să pună cunună pe statua honvezească. Cu un cuvînt s'au produs neînțelegeri și sərbarea s'a aminat.

În cele din urmă a trebuit să desvèlească statua, de un an oblojită în pînză.

Sərbarea desvélirii s'a petrecut Luni, la 9/21 Maiu. Vai și amar însă de așa sərbare. Ungurii s'au făcut de rîs cu ea. De unde dacă aveau minte, era să ia parte la sərbare toți ministrii, toate

unele prea slabe, altele traduceri cu greu de înțeles pentru copii (ca tragedia de Parodi; comedia de Goldoni; novela de Turghenev), în bibliotecile școalelor însă, pot ave și acestea loc.

De altcum toate aceste cărticel pot fi date școlarilor nu numai cu prilejul examenelor, ci și după examene, și în decursul anului ori-cînd. Și nu numai ca premii, ci pot fi îndemnați să le cumpere ei înșiși ori părinții. Tot folositor e.

*

Cei-ce doresc să aibă cărtile acestea, să le ceară, trimițînd prețul lor nainte, dela *Institutul Tipografic* din Sibiu, unde s'au tipărit și se află la de vînzare. Pentru a afla prețurile fiecăreia, să se caute pe dosul numerilor 13, 14, 15 din *Foaia Poporului* unde se află publicată întregă această bibliotecă. Cei-ce cumpără mai multe deodată primesc și câteva cărticel pe deasupra, după-cum au luat de multe. *Prier.*

Cătră plugari!

Frați plugari de pe la sate,
Din orașe, din cetate,
Toți câți „Români“ vă numiți,
Mulți ani, mulți ani să trăiți.
Că pîn-cînd voi veți trăi,
Nu ne temem c'om perî,
Ci mai mult ne-om întări,
Înmulți și înflori.
Că doară de mii de ani,
Ai noștri cumpliți dușmani,
Nu putură să stîrpească
Națiunea românească,
Nu se cade laudă altui,
Făr numai plugarului,
Ear' acestia voi sînteți,
Fraților, mult prețuiți,
Că voi de cînd v'ați născut
Pîn' acuma ne 'nterupt,
Cu sfîntenie-ați păstrat
Limba ce o-ați învățat,
În pruncie mai cu seamă,
Dela scumpa voastră mamă.

autoritățile, era să trimită un locțiitor chiar Împăratul, acum că ei făcuseră scandal, sərbarea nu s'a putut ține cu pompa cuvenită, căci nici un ministru, nici un episcop ori metropolit, cu atât mai puțin a putut să iee parte un oficer. Au fost numai câțiva țiflindari de cei-ce dau cu barda în lună. Nici acestia n'au putut să-și facă însă chef, să cânte cântecul lui Kossuth ori să sbiere în contra generalului împărătesc Hentzi, a cărui statuă (chip în mărime naturală) îi supără că s'a ridicat chiar la Buda. Și n'au putut anume, pentru-că toată soldătimea era adunată în casarme, gata ca în timp de revoluție: cu cartușe ascuțite, având ordin să tragă în carne vie, îndată-ce vr'un Ungur nu-și încape în pele.

În acest chip de batjocură s'a petrecut sərbarea cu care ei de atâta vreme se lăudaseră.

Câți bani ni-se cere?

Ca cetitorii nostri să-și facă icoană despre cheltuelile ce se fac cu întreținerea statului nostru, dăm următoarele amănunte ce se telegrafează din Budapesta. Budgetul prezentat delegațiilor prevede următoarele cifre: **Cerințe:** Ministerul de externe 3,737.000 fl., ministerul de războiu 142,036.948 fl., ministerul de finanțe comun 178.900 fl., etatul pensiunilor 2,025.100 fl., curtea de compturi 126.644 fl. Suma totală a cerințelor **147,285.992**. Din această sumă sunt acoperiți 2,677.492 fl. Rămâne deci ca cerințe neto 145,248.500 fl., din care după detragerea excedentului venitelor vamale în sumă de 44,370.186, rămân ca cerințe totale **100.878.320 fl.** Din această sumă sunt a se detrage mai înainte 2 procente sau 2,017,566 fl. în sarcina Ungariei, ear' restul se împarte astfel: Austria 69,202,527 fl. Ungaria 29,658.226 fl.

Cerințele extraordinare pentru trupele din Bosnia sunt preliminate cu 3,610.000 fl.

Despre testamente.

(Urmare din nr. 19.)

§. 10. Acela care a scris testamentul testatorului, precum și aceia care stau în legătură de rudenie ori cuscrie cu dînsul numai în următoarele casuri *se pot* împărtași de darul făcut lor prin testament:

a) dacă testatorul a scris el însuși cu mâna proprie partea testamentului privitoare la acest punct;

b) dacă partea aceasta a testamentului sau a subscris-o deosebit cu mâna proprie;

c) ori dacă această parte a testamentului sau, a întărit-o deosebit prin aceea că a scris el însuși în textul testamentului ori în clausula lui; sau când privitor la aceasta a făcut declarație deosebită cu graiul în fața martorilor.

§. 11. Un testament care se abate dela scrișoarea obișnuită, ori e făcut cu numeri și semne, se nimicește.

§. 13. Căsătorii (bărbatul și femeia) au dreptul să-și pună ultimele lor voințe în unul și același testament scris fără privire la aceea, că împrumutat își lasă unul altuia câte ceva prin el.

Acestea ar fi mai de lipsă să le știe la facerea testamentelor *în scris*. Despre *testamentele verbale* (cu vorba) sunt mai însemnați următorii trei paragrafi:

§. 15. La un testament cu graiul ca să fie bun, se cer să fi de față *patru martori* care pricep limba vorbită de textator. Textatorul are să-și pună el însuși dela început până la sfârșit toată voința sa, fără să-și pună vr'unul din cei de față vr'o întrebare pe care el s'o întărească ori s'o respingă, — și trebuie să declare la urmă, că cele rinduite de el în fața lor, pofteste să fie socotite ca testamentul verbal al seu. Și testamentul acesta se încheie cu declarația testatorului. (Care va să zică: după declarație, nu mai are să facă alte rindueli.)

§. 17. Testamentul verbal atunci e hotărît valabil (bun), când textatorul a murit în timp de *trei luni* după textare. Dacă el a murit după cele trei luni, testamentul lui numai atunci va mai avè valoarea, când se va putè adevèri, că dela terminul de trei luni până la moarte, textatorul s'a aflat în o astfel de stare, că 'i-ar fi fost peste puțină a mai face nou testament.

§. 18. Dacă un testament verbal se va trece mai târziu în scris, acesta se socotește ca nou testament, se va judeca după prescisele ce privesc testamentele în scris.

Acestea sînt cele mai obișnuite feluri de testamente, adecă *în scris* și *cu graiul*; dar' mai sînt și altele prescise în lege anume așa numitele testamente *publice*:

§. 21. *Testamente publice* se pot face la notarul public și la judecătoria cercuală (jarașbirime.) — Mușii, surdomușii, precum și minoreni sub 18 ani, de vor avè drept să facă testament (adecă de vor avè ce testa) chiar și atunci când știu scrie, numai testamente publice pot face.

Despre acest fel de testamente nu mai dăm amănunte, căci notarul public făcându-le, știe el cum să urmeze. Treccem acum la un altfel de rindueli, anume despre *testamentele excepționale* (adecă făcute în vremuri și în împrejurări priemejdioase). Mai însemnați sînt.

§. 27. În timp de coleră, sau de alte boale lipicioase și iute potopitoare în acele comune, unde domnește boala, se pot face și *testamente excepționale*.

§. 29. În vreme de răzbel (bătăie) din timpul când trupele au fost mobilizate (adecă puse pe picior de bătăie), acei care fac parte din aceste trupe, precum și aceea care se află pe câmpul de luptă sau în un oraș (ori sat) încungiu-

Pe când noi cestialați,
Cari ne numim învățați,
Învățând prin scoli străine
Ne cade cam cu rușine
A ne arêta Români
Naintea celor străini;
Și cu capul aplecat
Facem după a lor plac
C'apoi astfel să putem
La vr'o slujbă s'ajungem;
Voi însă fără nici o teamă
La toți spuneți: cum vă chiamă,
Că din a lui Traian spiță
Se trage a voastră viță,
Și că voi cu acest nume
Vă lăudați în astă lume;
Și până când veți fi vii,
Tot cu el vă veți mândri.
Dar' iubiților mei frați,
Luați seama ascultați;
Că la acest falnic nume
Să mai recere anume:
Ca și carte să 'nvățați,
Să cetiți și să scrieți;

Căci cine acestea le știe
Fericit poate să fie;
Apoi limba strămoșească
Prin aste va să 'nflăorească
Tot mai mult și tot mai bine
Când apoi cum se cuvine
Și națiunile străine,
Precum și cele vecine
Nu ne-'or mai desprețui
Precum făceau pân'aci;
Ci din contră vrînd-nevrînd
Vor fi silite pe rînd
Și pe noi să ne cinstească
Și să nu ne mai hulească.

* * *

Deci, plugarilor iubiți!
Vă recomand să cetiți,
Cărți scrise în stil ușor
Anume pentru popor,
De cari har celui ceresc
Azi multe se tipăresc,
Astfel e și bună-oară
Foaia ce ântăia-oară

Apare după-cum știu
Chiar în orașul Sibiiu,
Și în înțeles ușor
E scrisă pentru popor.
Ea-i „**Foaia Poporului**”
De seama plugarului.
Pe aceasta cu bun gând,
Din parte-'mi vi-o recomand,
La 'ndoeală să nu stați,
Ci să vi-o prenumărați.
Că ea vă va deștepta,
Mintea vă va lumina,
Ca și voi să știți anume
Ce se 'ntemplă 'n astă lume.

Cu aceste înc'odată
Poftindu-vă sănătate,
Vă zic: fraților iubiți
Plugari, mulți ani să trăiți!

Uzdin, în Ianuarie 1893.

Nicolae Onciu, învățător.

rat de inamic (asediat) sau se află numai la o depărtare de sub opt kilometri, — deasemenea pot face testament excepțional.

§. 30. În felul punctului a) din §. 1. (adecă când textatorul 'și-a scris și subscris el însuși testamentul) *nu mai este lipsă de martori*; în felul punctului b) din §. 1., sunt deajuns doi martori în loc de patru); și tot cu doi se poate face și testament *verbal*; și e destul ca (în cazul de sub b) un martor să știe scrie. Se pot folosi la aceste testamente ca martori toți care au trecut de 14 ani, de nu vor fi excluși de §. 2. Ear' în cas de boală lipicioasă nu se cere ca martorii să fie de față toți.

În §. 31. se spune că aceste testamente excepționale au putere numai dacă în timp de trei luni dela încetarea împrejurărilor primejdioase, testatorul a murit ori că după aceea se află în o stare cât n'ar mai fi putut face nou testament.

*

Acestia sunt paragrafi mai neapărat de lipsă să-i cunoască fiecare om, pentru-ca să nu mai poată căde în greșeală de formă la facerea testamentelor.

Din acesti paragrafi se poate vedea că într'adevăr legea aceasta este foarte gingașe și ușor poți păcătuți față cu ea, pentru aceea e bine să 'ți-o însemni.

Cele mai potrivite dintre toate sunt testamentele făcute în scris. În cas de nevoie te folosești, se înțelege, și de celalalte.

Dacă cineva știe scrie, e bine să urmeze îndrumărilor paragrafului 5., ținând seamă și de celalalte într'ucât îl privesc și aceia. Ear' *cei-ce nu știu scrie* e bine să se îndrepte după prescrierile paragrafului 6., gândindu-se și la cerințele celoralalte, întrucât îi mai privesc. Mai ales însă să se bage bine de seamă, ca făcând testament unui om *ce nu știe scrie*, și a cărui voință e așadar' lipsă să o cunoască martorii: *să nu vorbească nimeni cu testatorul*, că, bade Ioane, la

Nemeșul păcălit.

Un țeran român mergând odată cu teleaga cu două vaci la moară, vede în depărtare o caleasă cu patru cai, care venia în fața lui și își propune în sine ca să păcălească pe domnul cel cu caleasa.

La o depărtare oare-care domnul face semn să ferească din cale; țeranul apucă codoriștea dela biciu și face și el semn cu ea ca să ferească nemeșul din cale; atunci nemeșul de o parte văzând cutezarea cea mare, ear' de altă parte crezând că e posta împărătească, ferește din calea țeranului; dar' când a fost lângă el văzându-se înșelat a strigat către țeran:

„Moi! da de nu feriam eu acum din cale, ce era“?

Românul glumeț fiind din fire îi răspunde de tot îndrăsnit: „D'apoi ce să fie, de nu feriai d-ta, feriam eu“!

Văzând nemeșul cum vorbește țeranul, a voit să-l deie în judecată și-l întreabă „Cine e mai mare la voi în sat“? „La noi în sat e mai mare turnul bisericii“, răspunde țeranul.

„Nu așa, moi! de cine știți voi frică la voi în sat“? întreabă ear' nemeșul.

cutare ce-'i dai, și la cutare de ce nu-'i dai nimic? — asta e treaba textatorului și pentru astfel de întrebări și îndemnări, la vreme de judecată, județul nimicește testamentul. Dacă cineva făcându-'și testamentul, 'i-se întâmplă să-l cârăe martorii, să-'i împrăștie în știrea Domnului, și să facă alt testament, căci acela nu e bun.

Paragraful 9. ne arată gingaș lucru e cu neamurile. Ca martori pot fi chemate numai persoane ce nu stau în nici un fel de legătură de rudenie ori încuscrire cu aceia cărora ai lăsat ceva, altcum testamentul 'ți-se va nimici.

Sunt foarte bune testamentele făcute la notarul public; dar' știind noi că notarășii publici ai nosri, toți Unguri și Jidovi, cum le scilipesc ochii după toată părăua din punga noastră, e mai bine să ne facem noi înșine testamentele, fără cheltueală, dar' să băgăm bine de seamă ce prescrie legea despre ele, și atunci voința noastră, sub ocrotirea legilor are să ni-se împlinească întocmai. *Prier.*

Adunări de protestare.

CONVOACARE.

Subscrișii prin aceasta convocăm pe toți alegătorii români din cercul electoral al Iosășelului, comitatul Aradului, la o

ADUNARE PUBLICĂ

ce se va ține în Dumineca tuturor sfinților, 23 Maiu (4 Iunie) a. c., la 11 oare înainte de amiază în localul ospătăriei „Dela Criș“ în Iosășel.

ORDINEA DE ZI:

1. Deschiderea și constituirea adunării.
2. Discuțiune asupra proiectelor de lege: căsătoria civilă, introducerea matriculelor de stat și recepțiunea Ovreilor.
4. Luarea rezoluțiunilor.
5. Închiderea adunării.

Iosășel, 9/21 Maiu 1893.

Ioan Groza, protopopul Halmagiului; Const. Gurban, protopopul Butenilor; G. Lupșa, preot

Țeranul fără de a zimbi măcar îi răspunde: „Este la noi în sat, d-le, un taur de bivol înpungaci, apoi când vine ăla din ciurdă, tot satul se ascunde de frica lui“!

Domnul: Teremtete, nu așa, „de cine ascultați voi în sat“?

Țeranul: De Toader Chisăliță, care când începe a zice cu cimpoiul tot satul ascultă la el“!

Nemeșul vrând cu ori-ce preț a afla numele judeului îi întreabă. „Moi cine muncă mai mult la voi în sat“?

„Și eu și tata aș mânca numai să avem ce“, îi răspunde țeranul repede.

Acum văzând nemeșul că nu o scoate la cale își mușcă buza de mânie și zise pe ungurește „**Az angyalát**“ și cu asta merge mai departe. Dar' întâmplarea earăși îi întâlnește în ziua următoare întorcându-se amândoi dela treburile lor. Nemeșul și acum ar' fi dorit să-l apuce pe țeran, drept-aceia îl întreabă: „Moi, tu ești iel de ieri“? „Ba nu zeu domnule, eu sunt de 50 de ani la Sân-Petru“! răspunde țeranul.

Văzând nemeșul că nu-i modru a-'l apuca pe țeran, își vede de cale; ear' țeranul vesel că a putut păcăli un domn, merge horind cu făina măcinată acasă. „Un student“.

în Dieci; T. Coloja, preot în Bontești; Max. Băscărdău, G. Leuca, preoți în Buceava-Madrigești; N. Harduț, preot în Aciuța; I. Farcaș, preot în Plescuța; I. Mera, preot în Honțisor; G. Costina, preot în Iosaș; T. Bodea, preot în Crocna; I. Serac, preot în Zimbru; Tr. Magier, preot în Zeldiș-Saturău; P. Șerb, preot în Secaș; N. Dragancea, preot în Cil; P. Pintea, preot în Cacăreu; L. Dobreiu, preot în Revetiș; At. Bradean, L. Oprea, preoți în Chinudea; G. Crețu, C. Lazar, preoți în Almaș; I. Săbău, învățător în Guravale; P. Popoviciu, învățător în Zeldiș; V. German, învățător în Gurahonț; N. Grozav, învățător în Bontești; P. Popa, învățător în Cil; Nic. Boșcanu, învățător în Bodești; Ioan Suciu din Dieci; C. Novac și G. Dirlea, învățător în Almaș; Terentiu Tipeiu, proprietar în Dieci.

Din România.

De o vreme încoace din România nu ne vin chiar știri înveselitoare. La Sftul George au fost pe acolo niște ploi, care au umflat apele până într'atâta, încât au eșit din matcă, rupând poduri și pustiind câmpii întregi. S'au făcut pagube prețuite la suma de peste 20 milioane. Pagubele le-au făcut mai ales Ialomița, Argeșul și Dâmbovița, și anume în părțile dinspre Dunăre. Se scrie însă acum, că zilele aceste fiind ploi mari în părțile dela mează-noapte ale țerii (în fosta Moldovă), câteva ape au eșit și pe acolo din matcă, pustiind o mulțime de holde.

*

La 10 Maiu s'au srbat în București ziua în care s'a încoronat ca rege Carol I. S'a făcut slujbă mare la metropolie, ca în toți anii, ear' după aceea a defilat armata. Petrecri nu s'au făcut ca altă-dată: regele Carol a dorit ca banii cât s'ar cheltui cu părăzile și tot felul de petrecri, să fie împărțiți între oamenii pe care 'i-au sărăcit apa.

*

Întreagă această săptămână s'au dat în frumoasa grădină Cismigiu din București srbări al căror venit de asemeni se va împarte între cei nenorociți prin vėrsarea apelor, în primul rind pentru cei dela Grozăvești, o parte din orașul București, unde Dâmbovița a nimicit ca la 300 case.

SCRISORI.

Rogojel, luna Maiu.

Onorate Dle Redactor!

Bunul D-zeu a voit, stimate dle redactor, să vedem, să știm eșită și răspândită odată și printre noi, poporul dela sate, foaia noastră „Foaia Poporului“, care, laudă hărniciei bărbăților ce au înființat-o, ne este astăzi tocmai binevenită. Ea ne hrănește și înavuțește mintea, ne încălzește inima și ne dă nutreț sufletului, cu un cuvânt ea este o comoară nestimată. Eu am boii mei, vitele mele, am brazda mea, ogorul meu, am tot și atât, cât n'aș putea pofti dela bunul D-zeu mai mult. Am destul. Nu știu, dar' înainte de aceasta, când nu cetiam nimic, mă știam, mă socotiam că am puțin, foarte puțin. Nimic chiar. Astăzi

însă, în privința aceasta mă țin că am mult, prea mult. În privința sufletească însă, mă vîd de tot sărac. Aș dori să am mai mult. Mai înainte, numai atîta puteam vedea, cît mi era întinderea gospodăriei mele, mai departe beznă. Auziam și știam atîta, cît bine-rău puteam auzi și ști delă alții, mai mult, tufă. Acum însă vîd aud și știu mult și multe. Mîntea mi este pare-că mai largă, mai slobodă mai întregă. Inima mai frumoasă, mai darnică. Sufletul mai bogat și desfătat. Scurt pare-că sînt altul. Această schimbare, această mutare în mine, o datoresc numai împrejurării că de cînd cetesc sînt mai om ca de alte-dăți.

Așa fiind, nu-i mirare, dacă de astă-dată mă aflu în deplină dreptate, a spune, la acest loc, că minciuna mare și cornurată zic, acei nădrăgari de Unguri delă putere, care neținînd socoteala pe bunul simț de dreptate, ne mîzgălesc pe noi, poporul românesc delă sate înainte lumii, cu obraznicile lor scornituri scoase numai din creerii lor înferbentați, că noi am fi îndestuliți cu cărmuirea lor, fericiți chiar cu părinteasca lor oblăduire de stat. Și că îmbetați de atîta fericire, n'am voi alta decît să ne punem pană de vultur, să încălțăm pîntenii, să îmbrăcăm pe Attila și să vorbim limba lui Árpád și a lui Tisza. Dar' de ani o mână de ațîțatori și înșelători valahi obraznici agitați de gazetele daco-românești, ne taie drumul fericirii noastre. Mai cutează încă să vorbească despre nemulțumirile de care sîntem cuprinși și de nedreptățile ce ni se fac. Dar' las, în pușcărie cu ei.

Că neadevăr grăesc se vede de acolo, că nici ei nu cred ceea-ce spun. Și fiindcă nici ei nu cred nimica din ceea-ce zic, urmează că nici alții nu vor crede. Nu sîntem noi fericiți, nu îndestuliți cu stăpînirea lor, ci sîntem amărîți și năcăjiți de ni acru sufletul. Și fiindcă sîntem striviți, apăsați și strîmtorați pe toate căile vieții; dacă este, ca să voim ceva, atunci este că voim să ne scăpăm și să ne mîntuim tocmai de acea fericire, cu ce ne ametește părinteasca stăpînire. Voim să fim, să rămănem aceea, ce a nu fi, nu ni-s'a dat delă D-zeu. *Voim a fi Români.* De aceea ne grupăm cu toți și toate în jurul bărbaților nostri luminați, eșiți din sinul nostru, de acestia ascultăm, povățuirilor lor urmăm și facem aceea numai, ce de n'am face, n'am pute. Ce ne învață acestia. Nu-s ațîțatori și înșelători acestia, nu-s mai virtos seducători și amăgitori. Și fiindcă nu-s de acesteia, sînt ceea-ce noi voim și numim, sînt conducătorii, luminătorii nostri. Preoților și învățătorilor nostri, care ne sînt cei mai de aproape binevoitori, în prima linie gazetarilor, advocaților și numai acelor bărbați ai nostri, în linia a doua, care se interesează de noi, se luptă pentru noi, zic acestora numai le credem, sîntem și rămănem cu ascultare în toată vremea vieții noastre. Îi iubim nesfîrșit, ne aflăm mîngăiați și fericiți în conducerea lor.

Altora, fie chiar și vlădică de pănura lui Szabó János, care se luptă fătîș și vedit contra noastră și a intereselor noastre de viață, nu le vom crede nimic. Îi urgisim și ne lăpădam de ei. Aceia care se fac codo-riște la toporul vrășmașilor nostri, care lasă turma lor pradă lupului, aceia nu-s vrednici de încrederea, iubirea și veneraținea noastră. Oho! acum nu mai merge așa. Acum și noi cunoaștem pe adevărații nostri conducători. Nu ne vom lăsa duși pe ghiață mai mult, de aceea nu mai simulează bunăvoința, dar' la rădăcina sufletului lor rod vermi ucizători pentru noi și binele nostru. Și aceea destul de cu amar am văzut, că pe mândria, fala și averea noastră națională, pe dl. Dr. Vasile

Lucaciu, mare apostol al nostru, al tuturor Românilor din lume, pe acest suflet înalt, inimă îngerească, cultură superioară și neajunsă, acest aprig și neîntrecut biruitor al vrășmașilor nostri, pe care n'ai cuvinte a-l mai descrie și la a cărui nume tot Românul, cu mic cu mare sare în sus, ca atins de fulger; nevrednicul d-sale episcop îl suspendează din oficiul seu de preot, și apoi mai târziu, fuge de poporeni care s'au dus să-l pretindă înapoi. Dând prin ticăloasa sa procedură ansă ca Ungurii să-l judece la 1 an și 4 luni de temniță. Terănimea din tot locul delă sate atîta iubește pe Dr. Lucaciu, că dacă ar fi după ei, apoi azi l-ar pune și craiu. Ear' pe Szabó János atîta îl desprețuește, cît l-ar huidui și de pe scaunul pe care cu nedrept șede. Atîta am vrut să spun de astă-dată.

Să trăiți, dle redactor, dimpreună cu foaia noastră scumpă.

Stimător:

Ioan Toma al lui Iacob,
econom.

CRONICĂ.

Întru aducerea aminte a lui George Barițiu, după-cum ni-se scrie din *Cornești*, în ziua de 18 Maiu, Joi, la Înălțarea Domnului s'a cetit și s'a cântat în biserica d'acolo *ectenia* cea mare delă morți. Cu acest privilegiu părintele *Romul Barbescu* a ținut o vorbire arătînd credincioșilor sei creștini faptele ce neuitatul Barițiu a săvîrșit pentru binele națiunii noastre române. Cele întemlate la *Cornești*, ar fi bine să se facă și aiurea, pretutindenii pe unde sînt Români. Cinstind pe bărbații nostri aleși ne cinstim pe noi înșine.

Fapte bune de imitat. Nu pot trece cu vederea și nu pot tăce să nu arăt onoratului public cetitor faptele nobile făcute de un poporean al meu tîner, anume Petru Duma din Trestie, tractul Zarandului, care rămănenînd tîner de iubiții sei părinți și împărțind averea părintească (nu prea mare) în două cu alt frate al seu mai bătrîn, și după-ce se făcu moștean independent pe acea avere, dînsul nu făcu după-cum fac unii tineri de acum. . . . Ci dînsul a început a face repetite fapte bune creștinești și anume: În anul 1889, avînd lipsă la sfînta noastră biserică de un rînd de vestminte preoțești, dînsul a dat ajutor la plătirea acestora 10 fl. v. a., în 1890, la cumpărarea altui rînd de vestminte negre pentru slujba la îngroparea morților au dat pe jumătate. Tot în acel an ridicat singur două cruci frumoase și mari de stejar coperite cu șindile și vepsite. În anul acesta (1893) a dăruit singur bisericii noastre doi prapuri foarte frumoși din materie dublă de pîr vînat cu roit și ciucuri de posomant galben încît biserica se luminează prin ei. Vîzînd atîtea bunătăți și fapte creștinești de un om încă tîner, care abia numără 28 de ani în etate, și 7 delă fericita sa căsătorie nu pot să-l trec cu vederea; ci rog pe Atotputernicul Dumnezeu să-i primească faptele sale bune, și să-l trăească mulți ani fericiți cu întreaga sa familie. Dee bunul Dumnezeu că să-l imiteze și alți creștini. Trestia, în 6 Aprilie 1893. *Petru Perian*, paroch gr.-or. în loc.

Cununie. La 4 Junie a. c. se va sîrba în biserica gr.-cat. din *Supurul-de-sus* cununia dlui Dr. *Coriolan I. Pap* cu d-șoara *Aurelia Cosma*, fiica bravului naționalist Andreiu

Cosma, proprietar și director de bancă în Șimleu. Dorim tinerilor căsătoriți vieață fericită.

Doi preoți slabi. Drept întregire la cele-ce am publicat despre frumoasa adunare delă *Chișineu* trebuie să mai amintim că dintre toți preoții celor două cercuri (Șimand și Chișineu) nu s'au găsit decît doi preoți în care iubirea de neam este atîta de slabă, încît au rămas acasă. Acești preoți sînt: A. Varga și S. Tulean din Socodor. Sătenii n'ar trebui să le mai dee nici măcar o fărîmătură de prescură. Nu sînt vrednici de ea.

Învătători rătăciți. Din părțile Aradului ni-se scrie, că la adunarea generală a învățătorilor unguri, ținută la *Buteni*, au luat parte și învățătorii români *Șoica* din Honțisor, Al. *Matcău* din Bârsa, Andreiu *Lazarov* din Hodiș și *Paul Botico* din Camna. Rușine să le fie! Ce caută la un loc cu cei care ne vor perirea?

Lămurire. Dl învățător *George Popovici* din Tornia fiind atacat de foile ungurești din Arad pentru-că pe nedrept ar fi fost premiat cu 25 fl., din partea ministerului școalelor, deoarece-ce nu este „patriot” bun, ne scrie că banii acestia i-s'au trimis lui din greșeală numai: de bună-seamă ministrul ungar a crezut că și acum în Tornia învățător este Zabb Vasile, care anul trecut fiind în Tornia, făcea pritenesug mare cu Ungurii, pentru care fapt a și primit atunci 25 fl. Acum este însă în Arad (Gaiu), se vede treaba că la minister nu se știe, ci l-au crezut tot în Tornia. Așa a ajuns dl Petrovici la cei 25 fl., fiind banii trimiși pe adresa „învățătorului român din Tornia”.

Din Fibiș, eparchia Aradului, primim o scrisoare, în care ni-se împărtășește că administrația fondului bisericesc d'acolo nu prea se face bine, ba sînt chiar neregularități, care dacă nu vor înceta, o să ducă la rău sfîrșit treburile bisericești-scolare. Împotriva episcopului Stefan Frențiu este mai ales îndreptată plîngerea ce primim. Nu ne îndoinim, că consistorul aradan va orîndui o cercetare.

Loc deschis. *)

Mulțumită publică.

Subscrisul îmi țin de cea mai plăcută datorință a mulțumii pe această cale mult on. domn protopop Ioan Velle din tractul Căți-căului, pentru suma de 10 fl. v. a. care mi-a dat-o ca premiu, și anume 5 fl. la examenul din vara trecută, ear' 5 fl. la examenul din estan, ținut în 21 Maiu st. n.

Urișor, în 24 Maiu 1893.

Augustin Pop, învățător gr.-cat.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta redacția nu primește răspunderea.

Posta redacției.

D-lui *Ioan Ciungara*, inv. în V. Se vor publica toate, cu rîndul.

Preotului B. . . . în Unimăt. Dacă vrei să ajungi la Seghedin și să ne bagi și pe noi — numai în acest cas să ceri a se publica astfel de poesie.

D-lui *Ioan Laslo*, *Fehérszék.* Proiectele a căror publicare ai dori-o, cuprinzînd sute de \$și, nu pot fi publicate în foaia noastră. N'avem atîta loc. Cuprinsul lor, pe scurt, a fost împărțit cetitorilor. Poesiile se vor publica, mai târziu însă.

Economului Pavel B. în Borș-Sebeș. Se vor publica.

ECONOMUL

redactat de D. COMȘA.

Călindear economic.

Maiu (Prețar, Florar).

Acasă. În așteptarea ploii să fii mai ales: când sticlele cu apă asudă, când se jilăvește sarea, când paserile se scaldă și rîndunicile (rîndunelele) zboară aproape de pămînt, când se arată câinii trîndavi și somnoși, când găinile se scaldă în nêsip și se culcă într'un tîrziu, când întâlnești broaște și melci (smelci, culbeci) pe cărările grădinii, când păianginii se furișează în culcușurile lor, când vespîi și albinele petrec în neastîmpăr și împung.

Nu uita să asiguri clădirile împotriva focului și sîmînăturile împotriva grindinei (petrii). Nu îngădui vitelor să bea apă turbure și stătută din bălți și mocirle. Cât ține arșița ferbinte a soarelui dela ameazi și muștele dau năvală, lasă vitele să odihnească, lucrînd mai ales pe rîcoare, dimineața și seara. Decît pisici (mățe) multe și rele, mai bine ține una și bună de prins șoareci. Pune în regulă coșurile de păstrat grăunțele. Agereste și, cerînd trebuința, direge și înzestrează cu coade topoarele, sîcurile, greblele de fîn, secerile, coasele și c. l. Cârpește și spală sacii și sîculețele.

Decît oțet gata din prăvălie (băcănie, boltă), mai bine să cumperi „esență de oțet“ care, subțiată fiind cu foarte multă apă și must (sirup) de smeură sau și cu o picătură „esență de cognac“, dă oțet, tare gustos și ieftin.

În grădină. Împedecă rodirea altoilor cum și a pomilor de curînd sădiți, rupînd florile sau micile fructe acum în pripă; altcum se potignește creșterea părților lemnoase. Cioantă (taie) odraslele pădurețe din jurul altoilor care după-ce s'a ivit, unge cu rîșină de altoit tăieturile și ranele desvîlitate și desprinde legăturile, care ar fi amenințînd altoii cu sugrumare. Nu uita să înlături mușchiul și scoarța moartă cum și toate odraslele crescute din trupină și pe trunchiul pomilor mai bătrîni.

Dacă nu ai prăsit însuți, cumpără din oraș și pune și rîsad de varză (curechiu) timpurie cum și rîsad de ardeiu urias, patlagele (porodici, paradise), ceapă mare timpurie și c. l. În lipsa de ploaie, udă rîsadurile din greu, seară de seară, mai ales în cele dintîiu 2 sîptîmîni. De asemenea udă din greu plantele bostănoase (crastaveți, pepeni, dovleci, bostani) și anume cu apă stătută în amestec cu puțină urină (ud), însă numai la cîte 6—7 zile; căci undate fiind zi de zi, bostănoasele dau înapoi din pricina rîcirii pămîntului. În ajunul înfloririi, rupe (frînge, ciupește) vîrfurile bostănoaselor; urmarea este, că mîzga (sucul nutritor) se revarsă din cotoarile ciuntite înspre odraslele laterale, care astfel rodesc îmbelșugat. Pentru de a întîrzia cu 5—8 zile respirarea și odrăslirea căpătînilor de lăptucă (sălată, șelată), înfige tăișul cuțitului pînă la jumătatea cotorului, nemijlocit sub căpătîină. Îmblojește căpătînilor de calarabe (călărabe) prin tragerea pămîntului scormonit în jurul lor; căpătîinele astfel îngropate rîmîn fragede timp îndelungat. Pune la fasole araci (pari, pocii) lungi și încâtva crengoși.

Pe fînațe și la cîmp. Nici acum nu e prea tîrziu să risipi mușinoaiele (moșiroaiele) și furnicarii, să strîngi din fînațe (livezi, rituri) petrile și să stîrpești răchitele,

mărăcinii, scăieții și alte tufe netrebnice. Seamîna floare curată de fîn sau de trifoiu pe unde pajiștea s'ar fi desgolit. Cositul ierburilor într'un tîrziu are de urmare sleirea pămîntului, împrăștierea sîmînțelor netrebnice de buruieni și nutreț cotoros, pleșugit de frunze și greu de mistuit. De vrei dar' să dobîndești nutreț fraged, aievea frunzos și ușor de mistuit, cosește ierburile pe cînd sînt înflorite.

Așterne paie multe și le dă foc pe unde trifoiul s'ar fi molipsit cu rocoina (torătel, mîtasă), care astfel piere cu sîmînță cu tot; seamîna apoi în locul celui nimic prin ardere alt trifoiu sau măcar floare de fîn ales. Pe dată ce s'a svîntat bine în brazde (poloage), așează trifoiul cosit pe capre mari de lemn, unde are să rîmîna pînă-ce s'a uscat cu desvîrșire; căci uscat fiind asemenea ierburilor, el se scutură din seamă afară așa că nu rîmîn decît mai numai cotoarele golașe. Cînd ai de a face cu luțernă, urmează întocmai ca la trifoiu. Din nou te sfătui: sapă cucuruzul (păpușoiul, mîlaiul, porumbul) cît mai de timpurî, ear' nu după-ce buruienile au apucat să-l îmbrîncească. Ară din nou sîmînăturile perite și seamîna fără amfnare mazăricea, meu (mîlaiu) sau și mohor drept nutreț spornic și prețios. Sădește napii de nutreț nemijlocit după ploi; în lipsa totală de ploaie, sădește și apoi udă bărbătește, seara pe rîcoare sau pe timp noros.

Raportul general

al comitetului central al „Reuniunii române de agricultură“ din comitatul Sibiiului pentru anul 1892.

Onorabilă adunare generală!

Drept cel mai de căpetenie mijloc de înrîurîntă asupra economilor noștri am privit și de astă-dată întrunirile agricole și arangiarea de expozițiuni de vite, împreunate cu distribuire de premii în bani. În consecuență în programul nostru am proiectat pentru anul trecut ținerea de întruniri agricole în comunele fruntașe: Poiana, Slimnic, Răcovița, Lancrăm, Tălmăcel și Mohu.

Din acestea însă, din cauze neatîrnatore de noi, am putut ține numai o singură întrunire în comuna Poiana, rîmînînd, ca întrunirile proiectate pentru celelalte comune, să le ținem în decursul anului curent.

Întrunirea din Poiana s'a ținut la 11 Februarie n. 1892, cercetată fiind de un foarte mare număr de economi din localitate și de un număr însemnat de fruntași din comunele Jina, Mercuria, Ludoș, Vale, Rod, Rîhău.

Discusiunea la această întrunire a întretinut-o subsemnatul president, dl profesor D. Comșa, și dirigentul economiei de instrucție din Rîșinari dl Sabin P. Barciannu. S'a vorbit despre producerea nutrețului, despre fînațele din păduri, despre grădini și despre lăptărie.

Expozițiunea de vite de prăsilă împreunată cu premii (a treia), a cărei ținere în comuna Avrig, o proiectasem pentru primăvară, abia s'a

putut ține la 27 Noemvrie. Timpul de iarnă, ce a domnit în această zi, a fost probabil cauza, că mai multe comune, admise la expoziție, n'au participat cu vitele lor. În vederea numărului însemnat de vite — 216 capete, de 47 exponenți — s'au distribuit cu totul 40 de premii, în valoare de fl. 65, din mijloacele reuniunii.

Raportul juriului despre această expozițiune îl alăturăm aici sub I.

Spre a da culturii poamelor o întindere cît mai mare, am luat următoarele mîsuri:

În 14 Aprilie, delegatul comitetului nostru, domnul *Demetriu Comșa*, s'a prezentat în comuna Gura-Rîului, unde a sîvîrșit plantarea alor 14 altoi, meri pătuli, procurați din mijloacele reuniunii și dăruiți fiecărui membru al reuniunii noastre din amintita comună. Delegatul nostru n'a lipsit a da și cu această ocaziune, celor prezenți — preoți, învățători, antistia comunală și tinerimea școlară — folosi-toare instrucțiuni practice asupra stîrpirii omidelor, a altoirii, asupra prăsirii și croirii altoilor etc. S'au distribuit surcei nobili de mere pătule și pere pergamute tîrzii. S'au luat dispozițiuni pentru ținerea în anul viitor a unui curs de instruire în altoit. În fine la cererea noastră înaltul minister reg. ung. de agricultură ni-a pus la dispoziție 1000 meri, 1000 peri și 500 cireși pădureți, care s'au dat spre plantare și îngrijire ulterioară, pînă se vor pute folosi la altoire, dlui S. P. Barciannu, director al școalei de instrucțiune din Rîșinari. Dl Barciannu în mod prevenitor a luat asupra sa această sarcină, pe lîngă rebonificarea din partea noastră numai a speselor efective cu cultura acestor pomi.

În scopul preîntîmpinării din vreme a pericolului, cu care viile sînt amenințate prin filoxeră, comitetul a luat hotărîrea de a înființa în 1893 o pepinieră pentru vița americană în comuna Apoldul-romănesc.

În anul 1892 am distribuit în mod gratuit 93 chlgr. sîmînță de trifoiu și 16½ chlgr. sîmînțe de napi între membrii cu locuința în Gura-Rîului, Sîliște, Tilișca, Porcești, Roșia-săsească, Fofeldea, Alțina, Cornățel, Sibiel, Boița, Avrig, Jina, Poiana, Poplaca, Sadu, Săcădate și Streza-Cârțișoara, ear' prin mijlocirea noastră au procurat sîmînțe bune și ieftine locuitorii din Cudjir, Iclănzul, Sitabuzeu, Mohu, Intorsurabuzului și Streza-Cârțișoara.

Prețul sîmînțelor cu 78 fl. 38 cr s'a acoperit din ajutorul de fl. 70, care la cererea noastră l'am primit din mijloacele comisiei economice comitatense și din excedentul de 8 fl. 49 cr, ne-cheltuit din anul 1891.

În ce privește interesul ce-l purtăm pentru **tovărășiile agricole**, am îndemnat cu toate ocaziunile la înființarea de tovarășii noue, apoi am atras atențiunea asupra publicațiunii presidiului comisiunii economice comitatense cu data Sibiu 22 Iunie 1892 nr. 132, relativă la urcarea subvenției pro 1892 la suma de fl. 1000 anuali. Primind date autentice despre starea și progresul care-l fac cele trei tovarășii agricole existente, sântem în pozițiune a raporta următoarele:

Tovărășia din **Săliște** în 1891 a avut 16 membri, a fost împărțită până acum de comisiunea economică comitatensă, în total cu fl. 130 ajutor. Avere totală a tovarășiei reprezintă suma de fl. 194.21, din care fl. 185.59 în unelte, precum un ciur de vânturat, o grapă de fenațe și o mașină de tăiat nutreț, apoi s'au proiectat procurarea alor 2—3 lampe pentru stîrpirea omidelor, un plug sistem Sack, o mașină de îmblătit și un căruț pentru transportarea mașinilor.

Tovărășia din **Sebeșul-săsesc** numără 13 membri, dispune de o mașină de sămănat sistem Sack, un tăvălig și un trior de cernut grâu. Subvenție a primit până acum dela comisiunea economică comitatensă în suma de fl. 130.

Tovărășia din **Lancrăm**, înființată în 1890, are 11 membri, dispune de o mașină de sămănat sistem Sack și s'a proiectat procurarea unui trior, sistemul cel mai bun. Ajutoare bănești a primit această tovarășie fl. 160 dela comisiunea econ. comit. și fl. 25 dela 3 institute de credit.

Uneltele acestor tovarășii, puse în serviciul membrilor ei și a altor economi pentru taxe modeste, au fost folosite cu succes și progresul realizat este mulțumitor.

Prin rescriptul seu de data 25 Septemvrie 1892 nr. 52513, înaltul minister r. u. de agricultură ni-a pus în vedere, că dorind să dea o mai mare însemnătate culturii raționale a galițelor, a dispus reuniunii regnicolare a cultivării galițelor, să procure pe speșele ministrului dela expoziția internațională și târgul de galițe din Budapesta, 2 familii (2 bărbătuși și 4 muieruște) **galițe de prăsilă** pe seama reuniunii noastre. Comitetul a luat dispozițiuni pentru a îngriji de acele galițe și de prăsila lor, pentru cazul, că ni-se vor trimite.

În scopul folosirii ajutorului de fl. 50, votat pro 1893 „**pentru întocmirea unui grajd de model pentru ținerea de tauri comunali**“, ne-am adresat de timpuriu la primăria comunală din **Săliște** cu întrebarea, dacă este aplicată a adapta grajdul de care dispune, în care cas din ajutorul amintit am acoperi speșele pregătitoare.

În ceea-ce privește înființarea organului reuniunii noastre, pentru care s'a votat subvenția de fl. 150, am crezut de cuviință a invita „Reuniunea română de agricultură din Caransebeș“ cu scop de a se asocia cu noi la edarea foii, care ar pute fi totodată și organul acelei reuniuni. Comitetul acestei reuniuni a derivat rezolvarea în merit a acestui obiect adunării generale. În vederea multor circulare instructive, ce ne vin dela ministru numai în limba maghiară, care în comitatul nostru este foarte puțin cunoscută și în vederea folosului, ce poporațiunea ar trage din acele circulare, dacă ar fi tradus în limba română și publicate în organul proiectat, ne-am adresat și cătră înaltul minister pentru o subvenție anuală de fl. 500. Nu vom întârzia a aduce la cunoștință în proxima adunare generală rezultatul la care vom ajunge în această privință.

(Va urma.)

Întrunirea agricolă din Slimnic.

(Dare de seamă pentru „Foaia Poporului“).

După-cum am fost spus în numărul trecut, comitetul central al „*Reuniunii agricole române*“ de aici a ținut Duminică la 5 Maiu a. c. o *întrunire agricolă* în comuna *Slimnic*. Comitetul a luat mai întâiu parte la slujba d-zească în biserica gr.-or., care era îndesuită de popor. Cântările liturgice au fost conduse de profesorul seminarial, domnul *Dimitrie Comșa*. La sfîrșitul sf. liturghii, harnicul paroch local, domnul *Clemente Nicula*, a ținut poporului adunat o vorbire însuflețitoare, în care a arătat scopul frumos ce urmărește tinera reuniune agricolă, îndemnând pe cei de față să fie cu ascultare și să urmeze povețele ce li-se vor îmbia cu dărnicie și iubire frățească.

După 1 oară de repaus s'a deschis întrunirea prin dl *Eugen Brote*, presidentul reuniunii. D-sa a început vorbirea prin a îndemna poporul ca să-i dea ascultarea cuvenită, arătând apoi scopul și isprăvile Reuniunii și făgăduind a vorbi despre cum ar trebui să se facă *economia după comasare*.

Între altele spune că, precum toate lucrurile în lumea aceasta schimbăcioase sînt, așa e și cu lucrarea pămîntului, ținerea vitelor și cu mersul economiei peste tot. Așa d. p. plugul de lemn s'a înlocuit cu plugul de fer; cucuruzul, care mainainte se împrăștia cu mîna, azi se seamănă cu mașina în șiruri oable; sapa de mîna s'a înlocuit cu săpătoarea atât de spornică; bucatele, care mai când se treerău (îmblătau) cu mîna, au început să se treere mai numai cu mașina și c. l. Cerințele de azi sînt cu totul osebite de cele acum 30—40 de ani. Adunarea pămînturilor risipite, adecă comasarea ce s'a dus aici anul trecut în deplinire, este

un lucru cu totul neobicit. Este deci neapărat să se pună economia pe temelii cu totul osebite de cele de mainainte și economul prevăzător trebuie de pe acum să se gîndească la ce ar trebui făcut în urma comasării. „D-Voastră“, zice presidentul, „ați crescut și v'ați hrănit la coarnele plugului, noi însă nu; căci părinții nostri ne-au trimis în cele din urmă la școli în țeri străine, unde multe am învățat și multe am văzut și auzit dela oameni foarte iscusiți și bine deprinși în ale economiei. Unii din noi, avînd vite și moșie, am cercat a avea îmbunătățirile economice văzute aiurea, folosind ani de-a rândul unelte și mașini spornice și ținînd vite de soiu ales. Și adese am isbit în deplin și am făcut câștiguri bune. Și eată că am venit azi în mijlocul D-Voastre spre a ne sfătui împreună. Înadins zic împreună; căci multe putem învăța unul dela altul. Și nici-cînd trebuința mai simțită de a vă lumina decât tocmai acum, după-ce prin comasare v'ați adunat pămînturile resfirate. Până acum aveți trei hotare, unul merit pentru ogor, altul pentru grâu și al treilea pentru cucuruz și ovės. Știați deci apriat, ce e de făcut. De acum înainte însă, va trebui să precumpeniți bine lucrul și să apucați pe căi noue în ale economiei. Cîta vreme folosiți ogorul drept pășune, puteați hrăni vitele ușor și lipsa gunoiului era puțin simțită. Acum însă, cînd pămîntul se va sămăna an de an fără întrerumpere, vă va trebui gunoiu neasămănat mai mult; altcum pămîntul sleește și în curînd amenință a nu mai da roade. Vă trebuie deci vite multe și bune, una ca să aveți cu ce munci întreagă moșia an de an, alta ca să prăsiți gunoiu mult și bun. Așadar' nutreț mult și bun, vite multe și bune și prin urmare gunoiu mult și bun“.

Vorbitorul recomandă apoi a prăsi în anul dintăiu *cucuruz* sau alte plante de sapă, care se hrănesc din pătura mai deasupra a pămîntului și prin care se stîrlesc buruienile cu rădăcini cu tot. În anul al doilea ar fi bine să se cultive ovės, orz sau alte „spicoase“ în amestec cu *trifoiu*, care dă naștere la nutreț din greu și care își trage hrana trebuitoare din afunzime prin rădăcinile sale atât de lungi și numeroase. Urmarea firească este, că pătura mai deasupra rămîne oare-cum neatinsă așa că după trifoiu isbutește grăul întocmai ca după opor și chia mai bine“.

Înșirînd apoi celelalte foloase datorite trifoiului, arată că sămănta atât de măruntă a trifoiului ar trebui împrăștiată în amestec cu nêsip, că în cei doi ani următori se pot face câte 3—4 cosituri și că trifoiul dă nutreț neasămănat mai bun, mai de timpuriu și mai mult decât ierburile și mazăricea. Începînd trifoiul se piară, pămîntul se ară pe la sf. Ilie. De cu toamnă se ară din nou și se samănă cu *grâu* sau alte spicoase tomnatice. În

anul ce urmează se samănă earăși cucuruz, apoi ovės cu trifoiu și după aceea grâu.

Urmând astfel, este dată puțința de a dobândi bucate destule cum și nutreț minunat și din greu, fără ca pământul să sufere scădere. În ajunul punerii cucuruzului, pământul ar trebui îngrășat cu gunoiu ori-cât de mult.

Președintele sfârșește prin a încredința pe cei de față, că spusele sale sunt întemeiate pe cunoștințele practice ce 'și-a câștigat lucrând moșia sa în curs de vre-o 20 de ani și poruczând întocmai.

Capelanul din Șura-mare, părintele *Opris*, arată, că 'i-a fost dat a se îndelnicu cu trifoiul mai mulți ani de-arîndul, că această plantă dă nutreț aievea prețios și foarte mult, că grâul sămînat după trifoiu isbutește bine și rămâne liber de burueni și că în comuna sa trifoiul s'a început a se sămîna cu o mașină de forma unui roabe. În sfîrșit recomandă cu tot înadinsul cultura atât de folositoare a trifoiului, care aduce mai mare câștig decît bucatele chiar.

La întrebările puse de vrednicii țărani Luca *Bobes*, Ioan *Gheorghean* și Dimitrie *Tăpălagă*, — președintele dă lămuririle cuvenite adăugând, că la început trifoiul verde ar trebui dat vitelor în amestec cu paie, ear' dela o vreme și gol.

După o scurtă întrerupere, în care țărani s' sfătuiesc între dinșii cu multă vioiciune, se scoală dl profesor seminarial Dimitrie *Comșa* și ține o vorbire asupra îngrijirilor, la care ar trebui supuse *finățele* (livezile, riturile) îndatinate, înșirînd unul câte unul mijloacele de îmbunătățire. Precum arăturile așa și finățele ar trebui îngrășate cu gunoiu de repețite-ori, dacă este să prăsim fîn întreit și încincit mai mult ca de obicei. Nutreț bun și din greu, — eată stîlpul și punctul de mănecare în economia noastră. Pe lîngă că fînul se caută în primăvară de minune, el ne pune în stare de a ținea vite bune și a prăsi gunoiu mult pe seama arăturilor. Alături de îngrășarea amintită, vorbitorul recomandă aplicarea grapei de fînaț, care smulge și înlătură mușchiul aproape cu desevîrșire și totodată scormonește pământul dintre erburi, sporînd alsfel odrăslirea tulpinilor ierboase, nimicînd sumetenie de gîndaci și alte jivini stricăcioase și risipînd mușinoaiile și furnicarii. Destul, că fînațele astfel grăpate dau roade îmbelșugate. În lipsa grapei de fînaț, țărani s' nu uite a risipi mușinoaiile cu sapa, primăvara și toamna, împrăștiînd pe unde pământul s'ar fi pleșugit sămînte de erburi alese sau măcar floare de fîn bun, care și ea isbutește. În scopul de a înlesni cumpărarea unei grape de fînaț cum și a unei mașini de sămînat grâu ș. c. l., vorbitorul stărue pentru înființarea unei *to-vărășii agricole* între Români din Slimnic.

Vorbirea dlui Comșa a privilegiuit și ea întrebări și deslușiri câte și mai câte.

În sfîrșit părintele *Nicula* mulțumeste comitetului pentru jertfele aduse economilor din comuna sa, apoi îndeamnă pe cărturarii și țărani de față a se face și dinșii membri la Reuniunea agricolă.

După înscrierea noilor membri, președintele încheie întrunirea prin o vorbire potrivită. Rămâne să adăogăm, că afară de vorbitorii amintiți au luat parte la întrunire domni *Petru Ciora* și *Victor Tordășianu*, cel dintăiu cassar și al doilea secretar al Reuniunii.

Întrunirea a fost însoțită de o frumoasă petrecere la masa dată de frunțașii comunei în școala română, unde s'au ridicat mai multe păhare pentru cărmacii Reuniunii, pentru „talpa țerii“ și așa mai departe.

La masă am aflat, că în Slimnic se află astăzi peste 300 familii române bine înzestrate, deși înainte cu abia 40—50 ani nu erau decît vre-o 15 familii sărace și avînd să păstorească mai ales vitele Sașilor. Înainte și chiar după comasare, Români au înaintat și înaintează cu repejune, cumpărînd pământuri din greu și țînînd vite din ce în ce mai multe. „Vecinătățile“ române în număr de 7—8 posed fiecare câte 20—30 fl. Mulți dintre țărani știu ceti și scrie și sînt oameni iscușiți, cumpetați și foarte harnici. Singura scădere este, că au un învățator „din legea veche“, care nu face nici un spor în școală. Ce e mai mult: în loc să spriginească, fie și numai propășirea economică, el a mers și merge pînă a desmînta poporul de a urma povețelor bune. „Dascălul e de vină“, zicea un țaran, „că lucrurile nu merg înainte în ale școlii și cîntărilor bisericești; el poartă vina, că nu v'am primit cu călăreți, cum am cetit în „*Foia Poporului*“ că ați fost primiți în alte comune; el v'a ponegriț în fața unora și altora. Dar' bun e D-zeu și ne va scăpa și de această pacoste“.

Unul din cei de față.

Cum ar trebui să odichnim?

Gazeta „*Buna Credință*“ din București a lămurit deunăzi această întrebare într'un articol mai lung, din care scoatem următoarele.

Nimic nu obosește mai mult decît întăritările de tot felul. Așezați-vă în pat regulat, dacă se poate, întotdeauna în aceeași oară în fiecare sară. Dacă somnul nu vine, nu vă sbuciumați, ci rămâneți cu desevîrșire liniștiți în toată ființa. Nu mișcați nici macar degetul cel mic. Astfel veți adormi mai repede. Chiar dacă somnul n'ar veni nici așa, să știți, că nemișcarea desevîrșită prinde bine trupului. Așadar faceți ca-și-cînd ați fi morți și retrageți-vă voința chiar pînă din vîrf de degetelor. Și aceasta puteți, dacă voiți. Nu puneți mîinile într'o poziție hotărîită, ci lăsați-le să atîrne în voie.

Un alt mijloc de a cruța puterile trupesti este a trăi cât se poate mai regulat, sêvîrșînd ori-ce lucru la cutare soroc hotărîit cum și preîntîmpînd împovărarea gîndirii și aducerii-aminte cu fel și fel de nimicuri și mărunțisuri adese cu totul de prisos. Feriți-vă de mișcări nefolositoare. Dacă sînteți îndatinați a face cutare lucru stînd în picioare, siliți-vă a-l face apoi șezînd. Țineți ochii cînd-și-cînd închiși. Urmarea este, că nervii atît de gingași ai vederii se odichnesc într'aceea. Vorbiți cînd cere trebuința, dar' nu îndrugăți mereu la vorbe eac'asa ca să nu tăceți. Păstrați rîndul bun, trăiți cumpetat și cercați a preîntîmpina sbuciumările de tot felul.

Cît trăesc paserile?

S'a adeverit, că lebedele trăesc pînă la 300 de ani. Vulturii au de asemenea o vieață foarte lungă. În anul 1819, așa povestește învățatul Knauer, a murit la Berlin un vultur de mare, care fusese prins în 1715 și care avea 104 de ani, pe lîngă anii ce avea cînd fusese prins. În grădina împărătească din Schönbrunn, lîngă Viena, a murit în anul 1824 o pasere mare, care fusese prinsă în anul 1076, după-ce trăise în prinsoare 118 ani. Unele păseri de mare și de bălți trăesc zeci și chiar sute de ani. Despre corbi se zice, că ar fi trăind peste 100 ani. Nu e lucru rar de a vedea cocoși casnici în vîrstă de 15 ani și une-ori de 20 ani. Porumbii trăesc 10 ani, rare-ori 15—20 ani. Priveghetoarele trăesc în colivii 10 ani cel mult. Canarii (cunoscutele paseri galbine) lăsați în libertate trăesc mai multe zeci de ani, pe cînd în colivii abia trăesc pînă la 12 ani.

Prăsirea și ținerea rațelor.

Cea dintăiu și mai neapărată cerință este ca rațele să aibă apă; altcum nu dau înainte, ori-cât de bogată ar fi hrana ce li-se îmbie. În lacuri, șanțuri sau bălți, ele găsesc fel și fel de vermi, gîndaci, verdețuri și c. l. La cas de nevoie ne putem ajuta cu un vas mare cu apă, îngropat pînă oblu cu fața pământului. Puii ar trebui hrăniți în cele dintăi zile cu ouă pisate mărunt în amestec cu miez de pâne, urzici, lăptucă (sălată) și alte verdețuri tăiate mărunt. Ouașele pot fi înlocuite prin bucățele de carne feartă sau de peste, adăugînd tărîțe opărite, cartofi sau napi (sfecle) ferți. Mai tîrziu li-se dă grăunțe înmuiate de orz, cucuruz sau mazere. Verdețurile să nu lipsească nici-cînd. Hrana ar trebui dată zi de zi în 3—4 rînduri, la oare hotărîite, dacă este să înainteze așa zicînd vîzînd cu ochii. În Aylesbury, oraș englezesc, puii de rațe capetă în cele dintăi 14 zile ouă pisate mărunt cu urez fert și ficat tocat, mai tîrziu cu făină

de orz, jumeri pisate în amestec cu apă. După cel mult 2 luni, rațele astfel nutrite sînt grase și bune de tăiat. Rațele mai în vîrstă se îngrășe bine, hrănite fiind cu făină de orz sau de cucuruz în amestec cu cartofi ferți și verdețuri.

Folosul usturoiului.

Usturoiul (aiul) este o plantă de mulți urgisită pentru mirosul lui greu. Sînt oameni, care n'o pot suferi și — rēu fac, deoarece-ce leguma aceasta este foarte sănătoasă. Inima unui usturoiu copt d. p., dacă o punem în ureche, face adese-ori ca dureri mari de cap ori de dinți să înceteze. Din usturoiu se poate face un leac minunat împotriva tusei, punēnd usturoiu tăiat felii subțiri într'un vas, în care se află un sfert de litră de apă de oțet și o litră de „melasă“, adecă o materie ce rămāne pe fundul vaselor cānd se rafinează zăharul. Mestecătura aceasta o lāsăm sē fearbă timp de o jumătate de cias. După-ce a fert bine, o luām și o bem și îndată vom lua de seamă, că tusa începe a slābi pānă-ce în urmă încetează de tot. Ca plantă nutritoare usturoiul înfruește bine asupra înfrumșetării feței și a curățirii sāngelui. Pentru nervi mai ales usturoiul este foarte binefăcător.

(Din „Gazeta Țeranilor“.)

Indepărtarea petelor de zăhar.

Adese se întēplă sē pētām vestimintele cu dulceață, compot (poame ferte în zăhar), must de poame sau alte asemenea materii zăhăroase. Cel mai bun mijloc este frecarea cu apă „destilată“, care se vinde în spițerie (apotecă) foarte ieftin. O cucoană își pētase haina de mētasă cu „înghețată“ și avea firește mare temere, nu cumva sē rămānă pētată. Prin frecarea cu apă destilată, petele au perit aproape cu desēvirșire.

Barometru ieftin.

În scopul de a prezice timpul viitor vedem aplicāndu-se barometrul, un instrument destul de scump. Cel mai ieftin barometru este negreșit un vas cu nēsip mērunt și jilav, în care se înfige un cucuruz (fruct) de brad. În ajunul timpului ploios, solzii cucuruzului se închid, dimpotrivă, avēnd sē urmeze timp uscat și frumos, ei se desfac.

Ingrășarea trandafirilor cu funingine.

Din funingine se poate pregāti un gunoiu prețios pe seama trandafirilor. Pregătirea se face punēnd un sac cu funingine într'un vas cu apă și storcēnd sacul pānă-ce apa s'a înegrit îndeplin. Cu această apă se udă rădēcinile bărbătește, seara sau dimineața pe rēcoare. Udatul prierste mai ales dacă s'a fost scormonit pāmēntul din jurul trandafirilor.

Nimicirea stelnițelor.

Pentru de a stīrpi stelnițele (pāduchii de pārete sau de lemn) s'au aplicat și se aplică sumetenie de mijloace. În timpul mai nou s'a descoperit un mijloc care, așa ni-se spune, întrece toate așteptările. Vorba este de „acidul acetic“, un fel de spirit oțetos, care se improașcă cu ajutorul unei puști (pompe, tulumbe) de sticlă prin toate crepăturile și găurile pāreților și altor lucruri molipsite de stelnițe. Acidul acetic este mai ieftin decăt „praful de insecte“.

Știri economice.

Starea sēmēnăturilor în țeara noastră. După știrile sosite la ministrul de agricultură în timpul pānă la 3 Maiu st. v. starea sēmēnăturilor în țeara noastră se înfățișează astfel:

Din pricina vremii neprincioase în primăvară, sēmēnăturile au rēmas înapoi în dezvoltare cu trei sēptēmāni. De aceea raportorii nu au putut da din fiecare parte în mājī metrice recolta de așteptat, astfel încāt cātățimea recoltei se va putē prețui numai în cele dintāiu zile ale lunii viitoare. Cele mai multe din dările de seamă sosite la minister, vorbesc de secetă și de vreme neprincioasă. Dintre toate sēmēnăturile mai bine stă pānă acum *grāul*: deocamdată însē recolta se poate socoti numai ca slabă de mijloc. *Sēcara* stă slab, ba în unele ținuturi rēu; prospectele de recoltă sînt cu mult mai rele în asemēnare cu anii trecuți. *Sēcara de toamnă* stă și ea slab. *Orzul de toamnă* s'a arat din nou, cel care a mai rēmas e mijlociu slab. *Orzul de primăvară* stă mai bine dintre toate sēmēnăturile de primăvară, lasă însē mult de dorit, mai cu seamă în comitatele unde nu au fost ploaie de ajuns. Ploile au înfrurit pretutindenea bine unde au venit la timp. *Ovēsul* încă mai e cum mai e, dar' suferē și el din lipsă de ploaie; o recoltă de tot bună se arată numai pe alocurea. Atāt sēmēnăturilor de toamnă cāt și celor de primăvară, insectele li-a stricat mult. O mare parte a sēmēnăturilor de rapiță sau s'a nimicit, sau apoi, fiind prea slabe, au fost întoarse și înlocuite cu bucate. Locul cu rapiță ce a fost arat din nou, s'a sēmēnat cu altfel de grāunțe, pe a căror cultură se pune puțin preț, anume cu meu și hrīșcă. Sēmēnatul cucuruzului e încă în curgere; cel sēmēnat deja, din pricina secetei îndelungate, nu s'a putut desvolta bine, și numai acolo stă bine, unde a căzut ploaie cu îmbelșugare. Cucuruzul are și el lipsă de ploaie. Păstāioasele (fasolea, linteā, mazērea și bobul) și legumile stau în puține locuri bine; acolo unde a venit ploaie, starea lor e mulțumitoare. Sēmēnatul inului și cānepei se face încă prin multe locuri, sēmēnăturile rēsārite sînt însē slabe, pātīmind de secetă și uscāciune. Napii de zăhar și de nutreț, prin multe locuri sînt slabi. Plantele de nutreț, mai cu seamă însē livezile și pășunile, se desvoaltă rēu. Lipsa de nutreț e tot mai simțită. Pomii stau binișor, pe alocurea sînt încāreați de flori. Prin multe locuri au fost însē māncāți de gāndaci.

Comitetul central al „Reuniunii agricole romāne“ de aici a ținut la 10 Maiu cāl. vechiu a. c. o ședință, în care s'a vorbit și s'au luat hotăriri asupra lucrurilor ce urmează.

La stăruința și din însărcinarea comisiunii economice comitatense, comuna politică *Racovița* a hotărft sē cumpere un al treilea taur, de soiul *Pinzgau*, dar' neavēn la dispoziție bani de ajuns, a trimis comitetului o scrisoare, în care se roagă pentru un împrumut de 200 fl. din mijloacele Reuniunii sub condiția de a înapoia această sumă în 2 rate semestrale pe lîngă 6% interese. Avēnd în vedere împrējurările atinse în rugare și în dorința de a înlesni îmbunătățirea economică plānuită, comitetul hotărēște încuviințarea împrumutului cerut. — Secretarul Reuniunii raportează despre întrunirile agricole din Lanerām și Slimnic cum și asupra expoziției de vite din Pianul-romān. — De asemenea raportează, că dl N. Neagoescu, capelan în comuna Întorsētura-Buzēului, a procurat prin mijlocirea Reuniunii noastre 10 chilog. sēmēnță de trifoiu. — Comisiunea economică comitatensă aduce la cunoștința comitetului, că a votat pentru anul de față 500 fl. drept ajutoare pe seama tovărășiilor și reuniunilor agricole locale din comitatul Sibiului.

Licitație. Direcțiunea reg. ung. a căilor ferate de stat are trebuință de *lemn de foc și scānduri de îmblojit* (lăturoi) pentru anul 1894 și eventual pe 5 ani. Se cer pe an cam 95.000 metri cubici de lemn vīrtos despicat (blane), în lungime de 1 metru, 72.000 m. cub. de blane vīrtoase, 70 centim. lungi, 12.500 m. cub. de crengi, 1 m. lungi și 7700 m. cub. de scānduri de îmblojit (lăturoi, margini), 1 m. lungi, din lemn moale sau vīrtos. Ofertele sē se înainteze pānă la 17 Iunie a. c. Condițiunile se pot vedē în cancelaria camerei de comerț și industrie în Brașov.

Învēlitoare de epistolă din pānză.

În scopul de a sporī siguranța epistolelor (scrisorilor) cu bani, ministrul reg. ung. de comerț aduce la cunoștință, că se vor pune în vēnzare învēlitoare sau cuverte cupțușite cu pānză. Aceste învēlitoare se capētă cu prețul de cāte 2 cruceri = 4 bani noi la toate oficiile postale și de telegrafie cum și în trafici.

Postal. Direcțiunea postală din Cluj vestește, că între *Mercurea* și *Sēliște* (cottul Sibiului) va începe sē circuleze o trāsură de postă cu doi cai, menită și pentru persoane. Această postă va mijloci încopcierea între Sibiu—Sēliște cum și între *Mercurea* și *Albă-Iulia* (Bēlgrad).

Vēnzare de brazī. Direcțiunea forestieră (codreană) din Cluj împārtășește, că la 2 Iunie v. a. c. se va ține în cancelaria sa o licitație cu oferte în scris pentru vēnzarea a 9000—10.000 metri cubici de lemn de brad aflătoare pe hotarul comunei *Margine*, cottul *Făgărașului*. Pādurea poartă numele de „*Văcāria-Nemaie*“. Prețul strigării 1 fl. 10 cr. de metru cubic.

Din traista cu povețele.

Întrebarea 28. Vē rog a mē lāmuri în „*Foia Poporului*“ asupra acestor întrebări: Gāmile de soiul „*Langshan*“ sînt aevae bune și ce mārime au? Trebuie hrānite întocmai ca ale noastre sau altcum? Sînt bune de îngrășat? De unde aș putē capētă oauē de soiul curat și cu ce preț?

Tornădia. *P. Cāmpean*, paroch.

Rēspuns. Vezi „*Foia Poporului*“ nr.ii 17 și 20 unde vei afla rēspunsul dorit. A rēspunde aici din nou, este, așa credem, de prisos. Rēmāne sē adāogām, că la prāsirea și nutrirea acestor gāini se purcede ca de obicei. Hrānite fiind regulat și bine, lucru firesc, ele înaintează și ajung o greutate netîndatinată.

Tirgurile din săptămâna viitoare.

Duminecă, 23 Maiu: Orăștie.
Luni, 24 Maiu: Cincu-mare, Cristian, Murș-Oșorheiu.
Marți, 25 Maiu: Oradea-mare, Baia-mare.
Miercuri, 26 Maiu: Odorheiu-săcuiesc.
Joi, 27 Maiu: Vințul-de-sus, Rășnov, Brașov.

Prețul mărfurilor.

Piața din Sibiu. Dela 20 Maiu v. Grâu frumos 76 până 80 chilo fl. 5.40 până 6.—, grâu mestecat 70 până 74 chilo fl. 4.50 până 5.10, săcară 70 până 74 chilo fl. 3.50 până 3.90, orz 62 până 66 chilo fl. 3.— până 3.30, ovės 42 până 48 chilo fl. 2.10 până 2.50 cucuruz 70 până 74 chilo fl. 3.— până 3.40, mălaiu 78 până 82 chilo fl. 4.— până 4.50, cartofi 68 până 70 chilo fl. 1.50 până 1.70 sămânță de cânepă 49 până 50 chilo fl. 4.50 până 5.—, mazăre 76 până 80 chilo fl. 4.50 până 5.—, linte 78 până 82 chilo fl. 7.50 până 8.50, fasole 76 până 80 chilo fl. 3.50 până 4.—, de păsat grâu 100 chilo fl. 16.60 până 16.80, făină nr. 1 fl. 15.80, făină nr. 3 fl. 14.80, făină nr. 5 fl. 12.— slănină 100 chilo fl. 52.— până 54.—, unseare de porc fl. 58.— până 60, seu brut 100 chilo fl. 20.— până 22.—, seu de lumini fl. 33.— până fl. 34.—, lumini turnate de seu fl. 38.— până fl. 40.—, săpun fl. 20 până 30.—, fân 100 chilo fl. 1.40 până 1.80, cânepă fl. 32.— până 35.—, lemne de foc uscate m. cub. fl. 3.25 până 3.50, spirt p. 100 L. % 52— până 54 cr., carnea de vită chilo 50 cr. până 62, carnea de vițel 45 până 55 cr., carnea de porc 44 până 48 cr. carnea de berbec 32.— până 35 cr., ouș 10 cu 18 până 20 cr.

Piața din Făgăraș, 20 Maiu v. Grâu hectolitru fl. 5.20 până 6.—; grâu mestecat fl. 4.30 până 4.80 săcară fl. 3.50 până fl. 3.80; orz fl. 3.— până fl. 3.25; ovės fl. 1.90 până fl. 2.—; cucuruz fl. 3.— până fl. 3.50; mazăre fl. 5.— până fl. 6.— fasole fl. 4.— până fl. 5.—; linte fl. 8.— până fl. 9.—; sămânță de cânepă fl. 5.— până fl. 6.— sămânța de in fl. 8.— 9.—; cartofi fl. 1.20 până 1.40; mălaiul fl. 7.50 până fl. 8.—; seu brut 100 chilogrami fl. 22.— până fl. 24.—; lumini de seu urnate fl. 41.— până fl. 42, unsoare de porc 190 chl. fl. 63.— până fl. 65.—; slănină 100 chilo fl. 52 până fl. 60.—; săpun 100 buc. fl. 22.— fl. 26.—; cânepă fl. 30.— până fl. 35.—; fân fl. 1.60 până fl. 1.80 carne de vită chilo 48 cr.; carnea de vițel 50 până — cr.; carnea de porc 40.— până —; carnea de berbec 1.20 până 3.—; ouș 6 cu 10 cr

Piața din Mediaș, 20 Maiu v. Grâu frumos hectolitru fl. 5.— până fl. 5.50, grâu mestecat fl. 4.— până fl. 4.10, săcară fl. 3.30 până fl. 3.50, cucuruz fl. 3.50 până fl. 3.50, ovės fl. 1.90 până fl. 2.— orz fl. —.— până —.—, sămânță de cânepă fl. 3.— până fl. 3.50, sămânță de in fl. —.— până fl. —.—, fasole fl. 3.25 până fl. 3.50, mazăre fl. 5.— până fl. 5.25, linte fl. —.— până fl. —.—, cartofi fl. 1.50 până fl. 2.— mălaiu fl. —.— până fl. —.—, seu brut 100 chilo fl. 20.— până fl. 24.—, lumini turnate de seu fl. 36.— până fl. 40, unsoare de porc fl. 58 până 60, slănină fl. 48.— până fl. 49, cânepa fl. 30.— până fl. 33 — fân fl. 1.80 până fl. 2.—, săpun 100 buc. fl. 20 până fl. 30.—, spirt pro hectolitru fl. 53.— până fl. 57.—, carne de vită chilo 44 până 48 cr., carne de vițel 10 cr. până 52 cr., carne de porc cr. 44 până —, carnea de miel fl. 1.— până 2.—, ouș 5 cu 10 cr.

Piața din Blaj. Dela 20 Maiu v. Grâu, hect. fl. 4.— până 4.50, grâu mestecat fl. 3.50 până 4.— săcară fl. 3.50 până — ovės fl. 2.25 până 2.40, cucuruz fl. 2.— până 2.75, alac fl. 2.— până — cartofi fl. 1.50 până 2.50, sămânță de cânepă fl. 3.— până — fasole fl. —.— până —.—, carne de vită chilo 48l până — cr., carne de vițel — până — cr., carnea de porc 48 până — cr., carne de berbec 26 până — cr., 14 ouș cu 20 până — cr.

Piața din Brașov, 20 Maiu v. Grâu frumos hect. fl. 6.80, de mijloc fl. 6.20, mai slab fl. 5.50, grâu mestecat fl. 4.70, săcară frumoasă fl. 4.50, de mijloc 4.20 fl., mai slabă —.—, orz frumos fl. 2.30, de mijloc —.—, ovės frumos fl. 1.90, de mijloc —.—, cucuruz fl. 3.—, mălaiu fl. 3.40, mazăre fl. 6.—, linte fl. 12.— fasole fl. 3.50, sămânță de in fl. 10.—, săm. de cânepă fl. 4.—, cartofi fl. 90.—, carne de vită p. chilo 46—52 cr., carne de porc 48 cr., carne de berbec — cr.

Cursul pieții din Sibiu.

Din 20 Maiu st. v. 1893.
Hârtie-monetă română . . . Cump. 9.46 Venz. 9.56
Lire turcești . . . . . " 10.75 " 10.85
Imperiali . . . . . " 9.80 " 9.85
Ruble rusești . . . . . " 1.25 " 1.27

LOTERIE.

Tragerea din 27 Maiu n.
Budapesta: 70 27 3 68 2
Tragerea din 31 Maiu n.
Sibiu: 66 29 39 19 63

Bursa de mărfuri din Budapesta.

Dela 20 Maiu v. 1893.

Săminte	Calitatea per Hect.	Prețul socotit d. 100 chigr.	
		dela	până
Grâu vechiu	75	8.—	8.—
Grâu dela Tisa	75	8.15	8.25
Grâu de Pesta	75	8.10	8.20
Grâu de Alba-regală	75	8.10	8.20
Grâu de Bácska	75	8.15	8.25
Grâu unguresc de nord	75	—	—
Săcară	70—72	7.—	7.20
Orz de nutreț	60—62	6.10	6.40
Orz de vinars	62—64	6.55	6.70
Orz de bere	64—66	7.05	8.55
Ovės	39—41	7.15	7.55
Cucuruz bănațeneasc	75	—	—
Cucuruz de alt soi	73	5.05	5.10
Meiu (mălaiu)	—	—	—
Hirișcă	—	4.30	4.60
Luțernă ungurească	—	37.—	46.—
Luțernă franceză	—	54.—	60.—
Luțernă roșie	—	54.—	60.—
Oleu de rapiță (rafinat)	—	39.—	39.50
Oleu de in	—	6.—	6.25
Unsoare de porc de Pesta	—	59.50	59.60
Unsoare de porc dela țeară	—	—	—
Slănină svântată	—	47.50	48.50
Slănină afumată	—	56.50	57.—
Său	—	39.—	40.—
Prune	—	22.25	22.75
Miere brută	—	—	—
Miere galbină străcurată	—	36.—	37.—
Ceară de Rosenau	—	146.—	147.—
Spirt brut	—	17.50	18.50
Drojdiițe de spirt	—	56.25	56.75

Bursa din Budapesta și Viena.

Din 20 Maiu v. 1893.

Obiectul	Buda- pesta	Viena
Galbini împărătești	5.82	5.82
Napoleonul	9.78	9.82
100 mărci germane imp.	60.40	60.70 ⁵
Renta de aur ung. de 6%	—	—
Renta de aur ung. de 4%	115.50	115.55
Renta de hârtie ung. de 5%	100.—	—
Împrumutul căilor ferate ung.	121.—	124.—
Bonuri (obligații) rurale ung.	96.50	96.—
Bonuri (obligații) rurale croato-slavone	97.50	—
Obligațiile pt. despăgubirea regalilor .	101.50	—
Împrumut cu premiu ung.	—	—
Losuri pt. regularea Tisei și Segedin.	142.50	142.25
Losurile aust. din 1860	165.50	164.50
Scrisuri fonciare ale „Albinei“	101.—	—

Bursa din București.

Din 20 Maiu v. 1893.

Obiectul	%	cump. lei
Renta română din 1875	5%	100.—
Renta română amortisabilă	5 "	99.1/2
Renta română amortisabilă	4 "	84.75
Renta rom. (Rurale convertite)	6 "	103.1/4
Oblig. C. F. Române	6 "	—
Oblig. C. F. Române	4 "	—
Creditul fonciar rural	7 "	103.1/4
Creditul fonciar rural	5 "	90.3/4
Oblig. cassei pensiunilor fr. 3000 . . .	10 fr.	279.—
V. N.		
Banca Națională (ult. dividendă 84.45)	500	16.30
20 franci aur	—	20.01
Banca Națională a României	—	—

Călimdarul săptămânii.

Zilele	Călimdarul vechiu	Călimd. nou	Soarele
	Dum. 1. după Ros. gl. 8, sft. 1.		rés. ap.
Dum.	23 C. P. Michail Măr.	4 Florian	3 49 8 8
Luni	24 Cuv. P. Simeon	5 Bonifacius	3 48 8 9
Marți	25 Afl. cap. S. Ioan Bot.	6 Norbertus	3 47 8 10
Merc.	26 S. Ap. Carp.	7 Lucreția	3 46 8 11
Joi	27 S. Muc. Terapont	8 Medardus	3 46 8 12
Vineri	28 Cuv. P. Nichita	9 Nicomedes	3 45 8 12
Sâmb.	29 Cuv. M. Teodosiu	10 Margareta	3 45 8 13

Redactor responsabil: Ioan Russu Șirianul.

Spre binevoitoare luare aminte!!

Subscrișul fmi iau voe a aduce la cunoștința onoratului P. T. public, că pot servi cu tot felul de

încălțăminte pentru bărbați, femei și copii, atât comandate, cât și marfă gata pentru tirguri, precum și reparaturi de tot soiul pe lîngă

prețurile cele mai ieftine.

Mă rog de binevoitorul spijin al onoratului P. T. public, român

Cu distincă stimă

Constantin Dragoș,
măiestru-pantofar

Sibiu, Strada Măcelarilor nr. 31.

Praful nutritiv de vite
al lui KWIZDA din Korneuburg
pentru cai, bovine și oi.

De 40 de ani se folosește în cele mai multe grajduri, la lipsă de apetit, la mistuire rea, pentru îmbunătățirea și înmulțirea cantității laptelui la vaci.

Prețul $\frac{1}{2}$ cutii 70 cr.

Se poate căpeta
câniile din Austro-

$\frac{1}{2}$ cutii 35 cr.
în farmaciile și bă-
căriile din Ungaria.

DEPOSITUL PRINCIPAL:

Francisc I. Kwizda

furnisor de curte ces. și reg. austriacă și reg. română

Korneuburg I. Viena.

II/a

[1009] 4-15

Să se aibă în vedere marca de fabrică de mai sus și să se ceară expres

Prav nutritiv de vite
al lui Kwizda din Korneuburg.

Fluidul de podagră al lui Kwizda.

De mai mulți ani ca leac de casă recunoscut ca domolitor în dureri de podagră, reumă și dureri.

Fluidul de podagră al lui Kwizda

se capătă în toate farmaciile.

III/aa

[1009] 4-15

Binevoiti a ave în vedere marca de fabrică și a cere expres

Fluidul de podagră al lui Kwizda.

Prețul

$\frac{1}{2}$ flacon

1 fl.

$\frac{1}{2}$ flacon

60 cr.

CAROL F. JICKELI

SIBIU
PRAVALIE DE FER
PIAȚA-MICĂ.

SIBIU
PRAVALIE DE FER
PIAȚA-MICĂ.

Coase de oțel turnat cu tigiaie pe lîngă garanție de calitate bună.

Lungimea	75	80	85	90 ctm.
1 bucată fl.	—80	—80	1.—	1.—

Fiecare coasă vîndută de mine pe garanție (felelat), care nu e pe plac, se primește înderet, respective se schimbă, chiar și atunci, dacă coasa a fost deja bătută și folosită.

Opritoare universală de coasă sistem Badertsch.

Invenția de față corăspunde tuturor trebuințelor ce se pot aștepta dela o opritoare de coasă. Prin o încheietură rotundă se poate coasa deschide după trebuință și voe, închide, întoarce, ridică și lăsa în jos. Fie mănunchiul coasei cu două sau trei degete mai sus, aceasta n'are a face. E deajuns, a trage de un singur șirof spre a întepenî coasa în poziția și starea dorită. Un alt folos mai e și acela, că coasa se poate lua jos și ear' întepenî cu o ușurință uimitoare, fără a fi de trebuință ca să schimbe încâtva poziția dată. — Descrierea amănunțită se dă la cerere. 1 bucată fl. —.95.

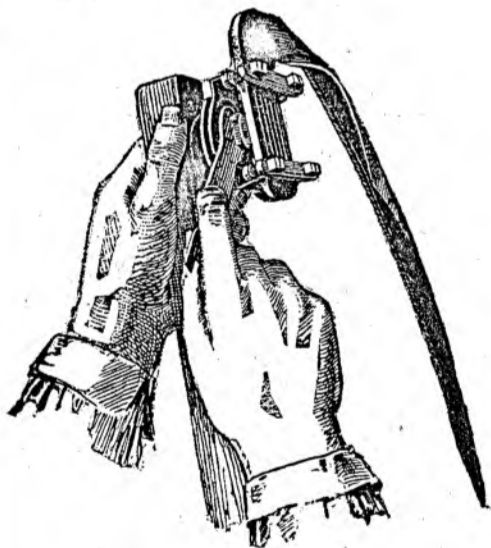
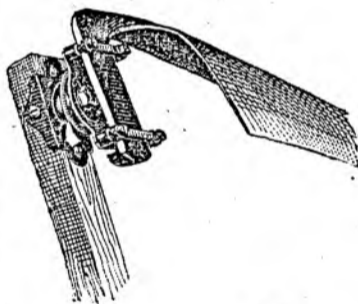

Fig. III.

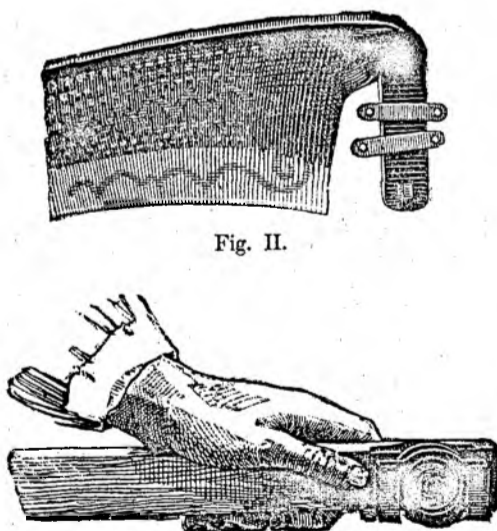

Fig. II.

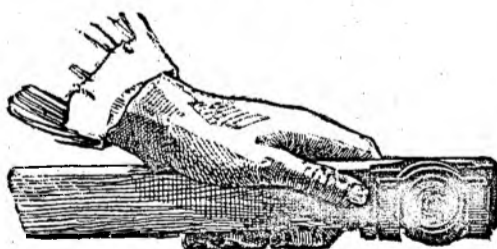

Fig. I.

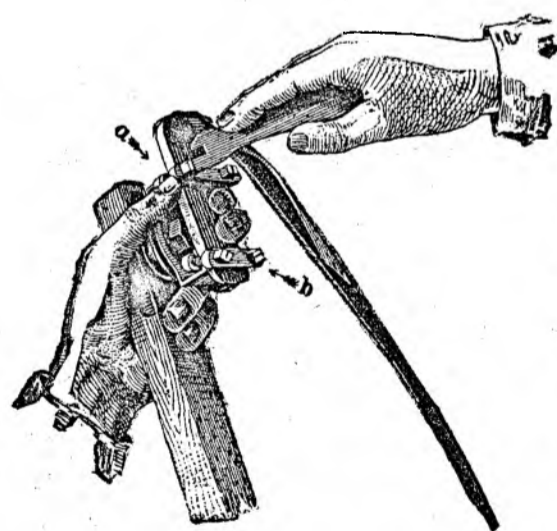

Fig. IV.

INDRUMARE

- Fig. I. Opritoarea coasei se se întepenească la grumazul coasei. Mai înainte se se înșirofeze țepăn partea de dinjos, după aceea părțile de din afară. Dacă grumazul e prea îngust, atunci se se pună ceva dedesubt.
- Fig. II. Chinga șiroafelor, cu capătul șirofelor în jos, se se așeze ușor la mănunchiu. Coasa se fie culcată, după-cum arată icoana, grumazul se se ridică vertical (în sus) și chinga șiroafelor se se bage în amëndouă călcâiele opritoarei.
- Fig. III. Coasa se se ridică cu grumazul în sus și mănunchiul, răzimându-se vârful coasei, se se așeze între amëndouă chingile șiroafelor așa ca șiroful a) și b) se se atingă unul de altul. După aceea se se șirofeze strîns amëndouă chingile.
- Fig. IV. Matricea șirofului se se destăpenească atîta ca coasa se nu cadă singură; se se aducă apoi coasa în poziția dorită și matricea se se strîngă țepăn.

[1043] 6-8